

Pelastustoimen Palvelutasopäätös 2026-2029

Hyväksytty xx.xx.2025
aluevaltuusto

Julkinen osa

Palvelutasopäätöksen julkaistavasta osasta on poistettu salassa pidettävä tieto. Kohdat, joista tietoa on poistettu, on merkitty lukujen yhteyteen.

Tietojen salauksen perusteena on laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24.1 §:n kohdat 7 ja 8.

JOHDANTO	4
1 KESKEISET LINJAUKSET	5
1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät	5
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	8
1.3 Tuottamistavan valinta	9
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	10
1.5 Jatkuvan riskienhallinnan menetelmät	10
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	10
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	11
2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	12
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	12
2.2 Pelastustoiminta	13
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	13
2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	13
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	14
3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	15
4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	17
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	17
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	17
4.1.2 Palontutkinta	18
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	20
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	21
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen	22
4.1.6 Valvontatehtävät	22
4.1.7 Valmiuden tarkastaminen	24
4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)	25
4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen*	25
4.2.1 Väestön varoittaminen sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä *	26
4.2.2 Pelastustoiminta	26
4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen*	40
4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	40
4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	41
4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	41

4.3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	43
4.3.1	Hälytysohje*	43
4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu*	43
4.3.3	Yhteistyösuunnitelmat*	43
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat*	44
4.3.5	Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat*	44
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)	44
4.4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	44
4.4.1	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	44
4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	46
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	47
4.4.4	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	48
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	48
4.5.1	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu*	48
4.5.2	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen*	49
4.5.3	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio*	49
4.5.4	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen*	49
4.5.5	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve*	49
4.5.6	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen*	50
4.5.7	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö*	50
4.6	Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	50
5	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	51

JOHDANTO

Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä säädetään pelastustoimen järjestämisestä koskevassa laissa (613/2021). Palvelutasopäätöksessä hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää siitä, miten pelastustoimeen kuuluvat tehtävät alueella hoidetaan ja miten palvelua on tavoitteena kehittää. Palvelutasopäätöksen taustalla on kansallinen ja alueellinen riskiarvio sekä pelastuslaitoksen laatima riskianalyysi. Palvelutasopäätöksen sisältöä ja rakennetta ohjaavat lisäksi sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä (1225/2022), pelastustoimen strategiset tavoitteet ja hyvinvointialueen strategia.

Aluehallintoviraston tulee ennen palvelutasopäätöksen tekemistä antaa lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta. Pelastuslaitos jätti palvelutasopäätöksen luonnosversion aluehallintovirastolle 23.7.2025. Aluehallintovirasto antoi 25.8.2025 luonnoksesta kirjallisen lausunnon sekä aluehallintovirastojen yhdessä laatimaan arviointikriteeristöön perustuvan arvion. Aluehallintoviraston lausunnossa oli tarkasteltu sekä asian kuvaamista että päätettävää palvelutasoa.

Aluehallintoviraston antamassa lausunnossa keskeisin huomio oli siinä, että palvelutasopäätöksen luonnoksessa ei oltu riittävällä tavalla kuvattu sitä, miten toimintaympäristö ja sen perusteella laadittu riskianalyysi ohjaa pelastustoimen palveluiden mitoittamista ja tuottamista. Pelastuslaitos on pyrkinyt huomioimaan aluehallintoviraston palautteen niin asioiden kuvaamisessa kuin päätöksen kirjaamisessa. Kehittämissuunnitelmassa ei kuitenkaan ole pystytty aluehallintoviraston huomion mukaisesti osoittamaan kehittämistoimenpiteille tarkentavaa aikataulua eikä kehittämisen sitomaa henkilöresurssia.

Palvelutasopäätöksessä on lisäksi pyritty huomioimaan aluehallintoviraston aiemmin antama asiantuntija-arvio Satakunnan pelastustoimen palveluiden ja talouden tilasta.

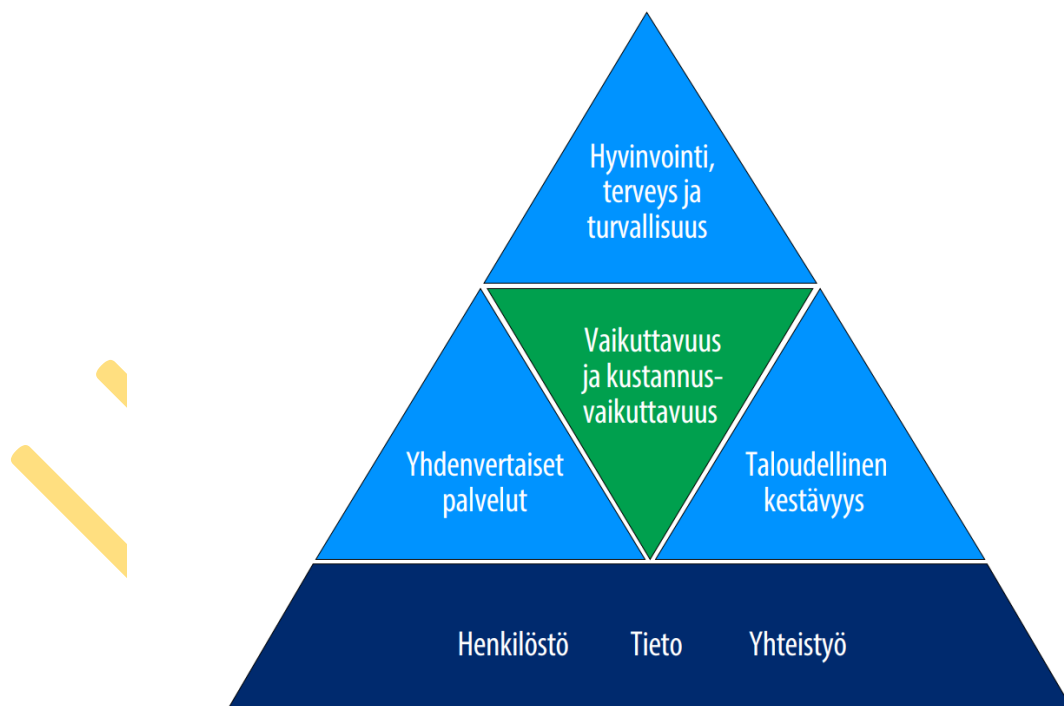
Palvelutasopäätös sisältää viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999) 24.1 § 7 ja 8 kohdan tarkoittamia salassa pidettäviä tietoja, jonka perusteella asiakirja ei kokonaisuudessaan ole julkinen.

1 KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Satakunnan pelastuslaitos tuottaa pelastustoimialan palveluita ja vastaa alueen pelastusviranomaiselle säädetyistä tehtävistä pelastuslain (379/2011) mukaisesti. Toiminnan painopisteet pohjautuvat valtakunnallisiin ja alueellisiin tavoitteisiin sekä arvoihin, jotka suuntaavat pelastustoimen kehittämistä osana hyvinvointialuetta. Pelastuslaitos tuottaa palvelunsa mahdollisimman laadukkaasti ja vaikuttavasti sekä huomioi aina palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden.

Valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden tehtävien hoitamiseksi vuosille 2025–2029 ovat keskeinen osa pelastustoimen strategista ohjausta. Strategisia tavoitteita on yhteensä 12 ja ne jakautuvat toiminnan tavoitteisiin, sekä toimintaedellytysten tavoitteisiin. Toimintaa koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltuja lopputuloksia; (i) väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, (ii) yhdenvertaisia palveluja sekä (iii) taloudellista kestävyttä, sekä (iv) vaikuttavuusperustaisuutta. Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet kuvaavat puolestaan tavoiteltujen lopputulosten saavuttamisen edellytyksiä, joita ovat (i) henkilöstö, (ii) tieto, ja (iii) yhteistyö. (Kuvio 1).

Kuvio 1: Hyvinvointialueiden tavoitteet vuosille 2025–2029

Toimintaa koskevat tavoitteet

1. Hyvinvointialueen on edistettävä ja varmistettava alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikissa tilanteissa.
2. Hyvinvointialueen on varmistettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kyky järjestää palvelut yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti sekä toimintaympäristön riskejä ja uhkia vastaavasti.
3. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen tulee olla taloudellisesti kestäviä, laadukkaita ja kustannusvaikuttavia.
4. Investointien tulee parantaa toiminnan kustannusvaikuttavuutta ja edistää alueellista yhteistyötä.
5. Toiminnassa, ohjauksessa ja johtamisessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta.
6. Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamista on jatkettava kunnianhimoisesti.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet

7. Hyvinvointialueiden henkilöstön tulee olla osaavaa ja hyvinvointialueiden tehtäviin riittävä. Henkilöstön hyvinvoinnista on huolehdittava.
8. Toimialojen veto- ja pitovoimaisuudesta on huolehdittava.
9. Hyvinvointialueiden toiminnan paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen johtamisen, suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen tulee perustua tietoon.
10. Digitalisaatiota edistetään hyvinvointialueiden kaikilla toimialoilla.
11. Hyvinvointialue toimii yhteistyössä lakisääteisten veloitteiden toteuttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi.
12. Hyvinvointialueen tehtäviä tulee hoitaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti ihmisten välisellä hyvällä yhteistyöllä.

Arvot:

Arvot ovat organisaation toiminnan perusta. Ne ohjaavat päätöksentekoa, vuorovaikutusta ja toimintakulttuuria niin arjessa kuin poikkeustilanteissa. Arvot luovat yhteisen suunnan, vahvistavat luottamusta ja tukevat henkilöstön sitoutumista organisaation tavoitteisiin. Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaavat pelastustoimen sekä hyvinvointialueen arvot.

Pelastusalan visiona on luoda turvallinen ja kriisinkestävä Suomi – yhteistyössä: inhimillisesti, ammatillisesti, luotettavasti. Satakunnan hyvinvointialueen arvoina on puolestaan palvella yhdenvertaisesti, kohdata inhimillisesti, toimia ammatillisesti ja uudistaa vastuullisesti.

Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät:

Pelastuslaitos sitoutuu valtakunnallisten tavoitteiden sekä hyvinvointialueen oman strategiassa asetettavien tavoitteiden toteuttamiseen ja huomioi ne palvelutasoa suunnitellessaan sekä käytännön toiminnassa.

Satakunnan pelastuslaitoksen toiminnan painopisteinä ovat palvelujen yhdenvertainen saatavuus, henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi, riskiperusteinen onnettomuuksien ehkäisy sekä toimintavalmiuden turvaaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Tavoittelemme vaikuttavuutta erityisesti siellä, missä riskit ovat suurimmat.

Palvelutasopäätöskauden aikana suuntaamme resursseja varautumisen kehittämiseen, tiedolla johtamiseen ja yhteistyön vahvistamiseen. Toimimme aktiivisesti osana Satakunnan hyvinvointialuetta ja tiiviissä yhteistyössä yhteistyöalueen sekä valtakunnallisten verkostojen kanssa. Haluamme olla jatkossakin luotettava turvallisuuden toimija ja hyvä työnantaja, jonka palvelut tuotetaan suunnitelmallisesti, vaikuttavasti ja vastuullisesti. Keskeinen päämäärämme on säilyttää pelastustoimi turvallisuuden lähipalveluna.

Visionamme on turvallinen ja kriinkestävä Suomi – yhteistyössä: inhimillisesti, ammatillisesti, luotettavasti.

Palvelut:

- Onnettomuuksien ehkäisyn ja varautumisen painottaminen
- Riskikuvaa vastaava palveluverkko
- Yhteisen työn kehittäminen
- Ketterä kehittäminen arjessa
- Palveluiden saatavuuden varmistaminen ja sähköisten palveluiden kehittäminen

Henkilöstö:

- Riittävän osaamisen ja suorituskyvyn varmistaminen
- Terveenä kotiin
- Osallistaminen osaksi arkea
- Urapolkumallien vahvistaminen
- Jatkuva työhyvinvoinnin kehittäminen

Talous:

- Mahdollisimman hyvät palvelut annetussa raamissa
- Suunniteltu seuranta, säännöllinen raportointi
- Ennakoinnin systemaattinen kehittäminen
- Kustannustietoisuuden lisääminen jokaisella tasolla
- Ulkopuolisten rahoituskanavien hyödyntäminen

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Pelastustoimen palveluiden tarpeen, määrän ja laadun tulee pohjautua toimintaympäristö- ja riskianalyysiin. Toimintaympäristö- ja riskianalyysissä tulee esittää mahdollisimman kattavasti riskit ja uhat, joihin pelastustoimen järjestäjän on varauduttava. Riskianalyysin johtopäätöksiä on käsitelty myöhemmin tässä asiakirjassa. Pelastustoimen järjestäjä päättää palvelutasopäätöksessä palveluittain, miten analyysissä esitettyihin haasteisiin varaudutaan.

Toimintaympäristö- ja riskianalyyseihin lisäksi järjestäjän on palveluiden määrittämisessä otettava huomioon tiedolla johtaminen, asiakaskokemukset sekä pelastustoimen palveluita koskevat säädökset ja ohjeet. Tiedolla johtamisen avulla luodaan tilastot ja raportit, jotka havainnollistavat toteutuneita palveluiden tarpeiden määriä sekä laatua. Säännöllisten asiakaskokemuskyselyiden kautta järjestäjä saa tietoa palveluiden laadusta ja tarpeesta asiakkaiden näkökulmasta. Pelastustoimen osalta on huomioitava, että palveluita ei tuoteta tietyssä pisteessä vaan palvelut viedään usein asiakkaiden luokse, jolloin palvelun tarve voi syntyä maakunnan alueella missä tahansa. Pelastustoimen palveluiden määrittämisessä on huomioitava myös säädökset ja ohjeet, jotka määrittävät vaatimuksia muun muassa palveluiden suorituskyvyille, palveluiden tavoittamisajalle sekä hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle.

Satakunnan hyvinvointialueella pelastustoimen palveluiden tarpeen määrittely perustuu pelastustoimen riskianalyysiin ja siinä esitettyyn riskiluokka-aineistoon, jotka luovat keskeisen mitoitustaperusteen pelastuslaitoksen operatiiviselle valmiudelle. Operatiivisen valmiuden suunnittelussa ja mitoituksessa huomioidaan lisäksi alueella tapahtuneet onnettomuudet sekä toteutuneet toimintavalmiusajat, joiden perusteella esimerkiksi paloasemien kalustollista valmiutta kehitetään vastaamaan paremmin paloaseman toimintaympäristön onnettomuusuhkia.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje on päivitetty ja otettu käyttöön 2/2025. Uusi ohje korvaa vuoden 2012 ohjeen. Uusien toimintamallin hyödyntäminen alkaa vuoden 2026 alusta. Tätä edeltää toimintavalmiusviitekehyksissä olevien suunnitelmien päivitykset ja laadinnat.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje ohjaa pelastustoiminnan suunnittelua ja järjestämistä. Päivitetty ohje tuo uusia menetelmiä esimerkiksi palvelutarpeen arviointiin ja toimintavalmiuden suunnitteluun. Uuden ohjeen määritelmien myötä Satakunnan pelastuslaitoksessa kehitetään pelastustoiminnan palvelutason suunnittelua ja toteutusta.

Keskeinen uudistus pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluun ja seurantaan on toimintaympäristö- ja riskianalyysityö sekä onnettomuuksien ehkäisytyö. Pyrkimyksenä on kansallisesti yhtenäinen suunnittelu, dokumentoinnin ja seurannan kokonaisuus.

Toinen päivityksessä huomioitava asia on, että toimintavalmiuden suunnittelussa käytettävä riskiruuudukko uudistuu. Päivityksessä ohjeessa on kuvattu suunnittelun eri vaiheet tavanomaisista tehtävistä poikkeusoloihin asti. Ohjeessa on myös kuvattu pelastustoimintaan osallistuvien muodostelmien vähimmäissuorituskykyjä ja muodostelmien toimintavalmiusajalle asetettuja tavoitteita. Nämä toimintavalmiuden suunnittelun periaatteet tulee jalkauttaa Satakunnan pelastuslaitoksen käyttöön vuoden 2026 aikana.

Lisäksi uudistuksen kohteena on toimintavalmiuden suunnitteluun käytettävän riskiruuudun perusta. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen tavoitteet riskiruuudittain pysyvät pääasiassa samansuuruisina. Uusi riskiruuudukko perustuu osittain onnettomuushistoriaan. Lisäksi ruudun riskiluokkaan vaikuttaa ruudun kerrosala ja ympäröivien ruutujen riskiluokka.

Kansallisen riskiruutumallin lisäksi pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluun vaikuttavat muut tiedot. Esimerkiksi pistemäisen riskin eli erityistä tarkastelua vaativissa kohteissa tarvittavien pelastustoiminnan palveluiden tarve on selvitettävä, toimintavalmius suunniteltava ja dokumentoitava.

Hyvinvointialueiden pelastustoimen laskennallisen rahoituksen malli ei muutu ohjeen myötä. Rahoituksessa käytettävät kertoimet määräytyvät rahoituslain ja -asetuksen mukaisesti, eli perinteisellä asukaslukuun ja kerrosalaan perustuvalla regressiomallilla.

Onnettomuuksien ehkäisyn mitoitustapustoiteita ja kohdentamista tarkastellaan vuosittain laadittavassa pelastuslain (379/2011) 79 §:n mukaisessa valvontasuunnitelmassa, sekä turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Valvontasuunnitelmassa tunnistetaan valvonnan kannalta keskeiset riskikohteet ja määritetään kulloinkin painotettavat valvontatoimien piteet. Valvonnan painopisteet voivat vaihdella vuosittain riskien ja toimintaympäristön muutosten mukaisesti. Osana valvontaa hyödynnetään myös paloturvallisuuden itsearviointeja. Myös turvallisuusviestintää tuotetaan riskiperustaisesti ja sitä ohjataan vuosittain päivitettävällä turvallisuusviestintäsuunnitelmalla. Turvallisuusviestintää toteuttavat pelastuslaitoksen henkilöstö sekä alueen sopimuspalokunnat.

Poikkeusoloihin varautumisen tarve sekä poikkeusoloissa tapahtuva toiminta pohjautuvat sekä normaaliaikojen riskianalyysiin että erilliseen poikkeusolojen riskiarvioon. Poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sääntelee lisäksi valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönottoasetuksessa säädettyt asiat sekä kansallinen pelastustoimen ohjaus, jotka voivat tuoda uusia velvoitteita alueen pelastustoimelle.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimen palvelutasopäätös pohjautuu riskianalyysistä ja toimintaympäristöanalyysistä tehtyihin johtopäätöksiin onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan sekä poikkeusoloihin varautumisen osalta.

1.3 Tuottamistavan valinta

Pelastustoimen palveluiden tuottamisesta vastaa pääsääntöisesti pelastuslaitos, jolla tarkoitetaan palveluiden omasta tuotannosta vastaavaa hyvinvointialueen organisaatiota. Oman palvelutuotantonsa lisäksi hyvinvointialue voi järjestää palvelunsa yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia palvelun tuottaminen sopimuksen kautta muulta taholta. Palveluiden tuottamistavan valintaan vaikuttavat tuottavuus, kustannusvaikutus sekä lainsäädäntö. Lainsäädännön mukaan tietyissä palveluissa tuottaja voi olla ainoastaan pelastusviranomainen (pelastuslaki 379/2011). Hyvinvointialueen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä hyvinvointialueen aluehallitus. Palvelutasopäätöksessä pelastustoimen palvelut on jaettu viiteen isompaan palvelukokaisuuteen, jotka ovat onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta, pelastustoiminta ja siihen varautuminen, pelastustoimen suunnitelmat, pelastustoimen vapaaehtoistoiminta sekä pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen.

Satakunnan pelastuslaitoksella on palokuntasopimukset useiden kymmenien vapaaehtoispalokuntayhdistysten (jäljempänä sopimuspalokunta) kanssa pelastustoiminta- ja turvallisuusviestintäpalveluiden tuottamisesta sekä eräistä näihin liittyvistä toiminnoista. Pelastuslaitoksella on erilliset yhteistyösopimukset eräiden teollisuus- ja laitospalokuntien kanssa pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta. Nämä yhteistyösopimukset ovat kustannuksiltaan ns. nollasopimuksia, jolloin raha ei liiku kumpaankaan suuntaan, ja ne on laadittu siten, että sopimukset ja toiminta eivät vaaranna kohteiden omaa turvallisuustasoa. Edelleen pelastuslaitoksella on yhteistyösopimukset kolmen meri-/järvipelastusyhdistyksen kanssa.

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksella on vastuu sopimuspalokuntien ja muiden sopimuksen tehneiden tahojen henkilöstön koulutuksesta. Pelastuslaitoksella on sopimus Länsi-Suomen pelastusalan liiton kanssa sopimuspalokuntien peruskoulutuksen tuottamisesta.

Pelastuslaitoksella on sopimukset rajanaapureina olevien pelastuslaitosten kanssa raja-alueiden pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta. Pelastuslaki velvoittaa hälyttämään pelastustoiminnan tehtäviin tarkoituksenmukaisimmat yksiköt riippumatta miltä hyvinvointialueelta ne tulevat.

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Palveluiden tuottamisen ohjausta ja valvontaa varten on laadittu Satakunnan hyvinvointialueen aluehallituksen vahvistama omavalvontaohjelma sekä pelastuslaitoksen vastuualueittain laaditut omavalvontasuunnitelmat. Omavalvontaohjelma on pelastustoimen järjestämislain mukainen strategisen tason asiakirja, jossa kuvataan yleisellä tasolla palveluiden saavutettavuuden, laadun ja vaikuttavuuden arviointi. Omavalvontasuunnitelma on yksityiskohtaisempi asiakirja, jossa kerrotaan palveluittain seurattavista mittareista. Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan myös palvelukohtaisesti omavalvonnan johtaminen, organisointi sekä raportointi.

1.5 Jatkuvan riskienhallinnan menetelmät

Riskienhallinta on dynaaminen kokonaisuus, joka muodostuu riskien tunnistamisesta, analysoinnista, vaikutusten arvioinnista sekä riskikriteerien määrittelystä. Pelastuslaitoksen toiminnassa riskienhallinta ulottuu sekä organisaation sisäisiin riskeihin että ympäröivän yhteiskunnan turvallisuusriskeihin.

Organisaatiotason riskienhallinta toteutuu osana hyvinvointialueen yhteistä riskienhallintaa. Käytössä oleva Granite-järjestelmä mahdollistaa riskien ennakoivan tunnistamisen, systemaattisen arvioinnin ja hallintakeinojen suunnittelun. Riskienhallinta toimii johtamisen välineenä, jolla pyritään hallitsemaan epävarmuutta ja varmistamaan, että toiminta on lainsäädännön sekä hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaista.

Toimintaympäristön riskienhallinta liittyy erityisesti pelastustoimen lakisääteiseen tehtävään onnettomuuksien ehkäisyssä. Pelastuslaitos seuraa jatkuvasti alueellista riskikehitystä ja tekee analyysia muun muassa onnettomuusdatan ja valvontatoiminnan havaintojen pohjalta.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Häiriötilanteella tarkoitetaan tässä yhteydessä tilannetta, jossa päivittäinen toiminta vaikeutuu tai estyy kokonaan esimerkiksi yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisen infrastruktuurin häiriöiden johdosta. Häiriötilanne voi syntyä esimerkiksi laajojen sähkönjakelun tai tietoliikenteen häiriöiden seurauksena.

Pelastuslaitoksen ensisijainen tehtävä häiriötilanteessa on pyrkiä siihen, että häiriötilanne ei vaikuta palveluiden tuottamiseen, vaan palvelut tuotetaan normaalisti. Pelastuslaitoksella on häiriötilanteisiin varautumiseksi valmiuden sääntelyä koskeva ohjeistus ja toimintamalli, jossa on määritelty pelastuslaitoksen valmiustasot johtamisvalmiuden ja henkilöstöresurssin osalta erilaisiin normaaliaikojen häiriötilanteisiin. Valmiustasoja ovat perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius. Tehostettu seuranta mahdollistaa joustavan valmiuden noston perusvalmiudesta tehostettuun valmiuteen.

Jos häiriötilanne uhkaa konkreettisesti vaikuttaa palveluiden tuottamiseen, tulee pelastuslaitoksen asettaa palvelunsa kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen. Kaikki palvelut, jotka liittyvät ihmisten ja eläinten henkeen sekä isojen omaisuusvahinkojen estämiseen, asetetaan tärkeimmäksi. Ensimmäisenä luovutaan hetkellisesti palveluista, jotka eivät ole lakisääteisiä ja joiden vaikuttavuus yleiseen turvallisuuteen on vähäinen. Jos palveluiden muutos on pidempiaikainen, tulee

siitä päättää palvelutasopäätösprosessin mukaisesti. Joissakin tapauksissa palveluita uhkaava häiriötilanne muodostuu nopeasti, jolloin palvelutasopäätösprosessin mukaista toimintaa ei ehditä suorittaa. Tämän kaltainen tilanne saattaa muodostua esimerkiksi epidemian yhteydessä, jolloin henkilöstöä on paljon sairaana. Mikäli aluevaltuuston päättämä palvelutaso joiltakin osin alittuu häiriötilanteen johdosta, tulee poikkeama kirjata ja raportoida osana omavalvontaa.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Pelastuslaitoksen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä niin, että pelastuslain mukainen toiminta voidaan turvata myös poikkeusoloissa.

Pelastuslaitoksen toiminnan varmistaminen myös poikkeusoloissa edellyttää, että poikkeusolojen aiheuttamat muutokset toimintaympäristössä on tunnistettu ja muutosten vaikutukset palveluiden järjestämiseen on arvioitu. Pelastuslaitos on sodan ajan uhkien arvioinnissa tarkastellut sotilaallisten uhkien vaikutuksia niin pelastuslaitoksen keskeisiin palveluihin kuin laajemmin alueen toimintaan. Arvioinnissa on hyödynnetty muun muassa koottua tietoa käynnissä olevista konflikteista.

Poikkeusoloissa pelastuslaitoksen palveluiden turvaaminen edellyttää paitsi henkilöstön ja kaluston varaamista myös suunnittelua ja kouluttautumista. Pelastustoimen henkilöstön riittävyyden lisäksi tulee huolehtia siitä, että pelastustoimella on käytettävissä esimerkiksi sortumapelastamiseen tarvittavaa konekalustoa käyttöhenkilöstöineen. Erityisesti tulee huomioida turvallisuustilanteen vaikutukset pelastustoimen tehtäviin ja niissä tarvittavaan suorituskäytännöksiin. Laajaa suunnittelua edellyttää lisäksi varautuminen mahdollisiin väestönsiirtoihin. Väestönsiirtojen suunnittelu on kansallinen kokonaisuus, jossa pelastuslaitoksella on omat viranomais tehtävät ja etukäteisvalmistelut.

Poikkeusoloihin johtaneiden tapahtumien perusteella pelastustoimen on varauduttava pelastuslaitoksen toimintojen sopeuttamiseen ja käytettävissä olevien resurssien mahdolliseen uudelleen kohdentamiseen. Käytettävissä olevien resurssien allokointi edellyttää jatkuvaa tilannetietoisuutta palvelutarpeesta ja arviota siitä, miten resurssien uudelleen kohdistaminen vaikuttaa kokonaisuuteen. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa kuvataan tarkemmin muutokset, jotka koskevat esimerkiksi pelastustoiminnan johtamisen järjestelyjä ja pelastustoimen resurssien valmiutta. Tarvittavat muutokset voivat koskea esimerkiksi varautumista erityistä osamista vaativiin tehtäviin.

Poikkeusoloissa pelastustoimea koskevien toimivaltuuksien lisäämisestä säädetään erikseen valmiuslain käyttöönottoasetuksissa. Käyttöönottoasetukset saattavat koskea esimerkiksi pelastustoimen henkilöstön työaikajärjestelyjä.

Turvallisuusympäristössä tapahtuneiden muutosten johdosta pelastuslaitos lisää poikkeusolojen toiminnan suunnittelussa tarvittavaa resurssia ja lisää pelastustoimen henkilöstön valmiuksia toimia poikkeusoloissa. Pelastuslaitoksen toiminnan kannalta kriittiset toiminnot on tunnistettu ja niiden toimivuus varmistetaan tarvittaessa kohdistamalla niihin investointimäärärahaa.

2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Arvioitava palvelutasopäätöskausi 2024 – 2025 oli ensimmäinen kokonainen toimintakausi hyvinvointialueella. Kausi ajoittui ajanjaksoon, jolloin organisaatiota rakennettiin uudelleen ja toimintamalleja yhdenmukaistettiin. Samanaikaisesti käynnissä olivat laajat sopeuttamistoimet, jotka heijastuivat myös onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin. Vaikka arvioitava ajanjakso on lyhyt, voidaan siitä tunnistaa useita toimintaympäristöön ja resursointiin liittyviä tekijöitä, joilla on ollut vaikutusta onnettomuuksien ehkäisytöy toteuttamiseen.

Väestökehitys Satakunnassa jatkoi laskuaan, mutta väestön ikääntyminen lisäsi erityisesti kodeissa ja hoivayksiköissä asuvien henkilöiden riskejä. Tämä näkyi osaltaan mm. pelastuslaitokselle tehtyjen paloriski-ilmoitusten määrässä, jossa saavutettiin uusi ennätys. Toimintaympäristön muutoksista ehkä keskeisimpänä voidaan nostaa esille vihreän siirtymän investointien yleistyminen. Uudet kohteet, kuten Harjavallan vetytehdas sekä suunnitteilla olevat akkuvarastot, datakeskukset sekä kemianteollisuuden laitokset, ovat edellyttäneet pelastuslaitokselta osaamisen kehittämistä ja valvontakäytäntöjen uudelleentarkastelua. Samalla perinteisen teollisuuden taantuminen tietyillä alueilla (esim. Merikarvia, Meri-Pori) on muuttanut alueen riskejä.

Palvelutasopäätös sekä sen pohjalta laaditut valvonta- ja turvallisuusviestintäsuunnitelmat ovat ohjanneet pelastuslaitoksen tekemää onnettomuuksien ehkäisyä ja sen kehittämistä. Omavalvonta on auttanut tunnistamaan poikkeamia ja epäkohtia, joihin on voitu puuttua ajoissa ohjauksella, yhteistyöllä tai toiminnan muutoksilla. Vuonna 2024 onnettomuuksien ehkäisyn osalta palvelutasopäätökseen kirjatusta päätöksistä kaksi jäi osin toteutumatta; viranomaisohjaukseen ja asiantuntijatoimintaan soveltuvien mittareiden kehittäminen, sekä määräaikaisten palotarkastusten toteutuminen. Uusia mittareita ei vuoden 2024 aikana kehitetty, ja määräaikaista tarkastuksista toteutui 90 % tavoitteesta. Yhtenä syynä tavoitteesta jäämiseen olivat hyvinvointialueen säästötoimet, kuten koko onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueen kahden viikon lomautus sekä sijaisten palkkaamisen rajoitukset. Valvontatyöllä saavutettiin kuitenkin merkittäviä turvallisuusparannuksia, erityisesti hoitolaitoksissa. Turvallisuusviestinnässä Satakunta pysyi valtakunnallisella keskiarvotasolla ja tavoitteet saavutettiin. Tehtäväkenttä laajeni, kun pelastuslaitos sai vastuun hyvinvointialueen henkilöstön alkusammutuskoulutuksista. Lisäksi vuonna 2024 käynnistyi uusi päivystävä palotarkastaja -toimintamalli, joka on saanut myönteistä palautetta asiakkailta ja henkilöstöltä. Palontutkinnan rakenteet säilyivät ennallaan, mutta henkilöstövaihdokset aiheuttivat hetkellistä kuormitusta. Toiminnan turvaamiseksi tehtiin sisäisiä rekytointeja.

Edelliseen palvelutasopäätökseen kirjatut kehittämistarpeet ovat edenneet vaihtelevasti, mutta monella osa-alueella on saavutettu konkreettisia tuloksia. Sähköisen asioinnin kehittämisessä on tehty työtä erityisesti kansallisella tasolla, ja merkittävämpiä tuloksia odotetaan konkretisoituvan seuraavalla palvelutasopäätöskaudella. Paikallisesti sähköistä asiointia on edistetty esimerkiksi ottamalla käyttöön uusi asiakaspalautejärjestelmä. Turvallisuusviestinnän suunnittelu ja resursointi on kehittynyt: yhteistyötä henkilöstötoimiston kanssa on tiivistetty, ja resurssitarpeet on aiempaa paremmin huomioitu työvuorosuunnittelussa. Onnettomuuskehityksen seurantaa on vahvistettu, ja erityisesti tulipalojen puolittamiseen liittyvä tavoite on kannustanut seuraamaan aktiivisesti onnettomuuksien määriä ja syttymissyitä. Yhteistyön kehittäminen on edennyt selvästi ja erityisesti Länsi-Suomen yhteistyöalueella onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä yhteistyö on tiivistynyt yhteisen toimintasuunnitelman ja jaettujen koulutusten myötä.

2.2 Pelastustoiminta

Voimassa oleva palvelutasopäätös käsittää vuodet 2024–2025. Pelastustoiminnan palvelutason tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin ja varautuminen päivittäisiin tilanteisiin sekä häiriötilanteisiin on ollut palvelutasopäätöksen mukaista. Toimintavalmiusaikatavoitteet ovat täyttyneet palvelutasopäätöksen mukaisesti ja keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat olleet valtakunnallisessa vertailussa parhaiden joukossa. Satakunnan pelastuslaitos on muuttanut hälytysohjettaan siten, että kiireellisiin tehtäviin hälytetään aina vähintään pelastusryhmä. Muutoksen jälkeen annetut normit on kyetty täyttämään. Aluehallintovirasto on tämän myös vahvistanut kirjallisesti (LSAVI/5543/2021).

Aiemmassa palvelutasopäätöksessä linjattiin, että pelastuslaitos ylläpitää toimintavalmiutta siten, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika toteutuvat riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Riskiluokittain toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen toteutui vuonna 2024–2025 sekä ensimmäisen kohteessa olevan yksikön osalta että pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden mukaisesti yli 50-prosenttisesti. Pelastuslaitoksen johtoryhmä seurasi omavalvontaohjelman avulla toimintavalmiusaikojen kehitystä kuukausittain. Tulokset raportoitiin myös hyvinvointialueen johtoryhmälle ja aluehallitukselle kvartaaleittain. Lisäksi nämä toimintavalmiuteen liittyvät omavalvonnan tulokset julkaistiin hyvinvointialueen nettisivuilla.

Yksi osa pelastustoimintaa on myös ympäristövahinkojen torjunta. Pelastuslaitoksen varautumista ympäristövahinkojen (YVT) torjuntaan riskianalyysin avulla on saatu nostettua kuluneella palvelutasokaudella. Satakunnan uudella alueellisella YVT-riskianalyysillä on pyritty tunnistamaan alueella esiintyvät potentiaaliset riskitekijät ja -alueet sekä erityiskohteet. Satakunnassa vuonna 2023 laadittu alueellinen YVT-riskianalyysin malli on myös valtakunnallisesti saanut huomioita, ja sitä hyödyntävät muutkin hyvinvointialueet.

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastuslain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tulee muodostaa yhteen sovitettu kokonaisuus, joka kattaa ainakin seuraavat osa-alueet:

- 1) pelastustoiminnan yleisjärjestelyt; ja
- 2) pelastustoiminta vaativissa tilanteissa.

Sisäministeriö on antanut pelastustoimen suunnitelmia koskien täydentävän asetuksen (1363/2018) suunnitelmien sisällöstä. Pelastuslaitoksella voi olla lisäksi muita pelastustoiminnan järjestämistä tukevia suunnitelmia.

Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana Satakunnan pelastuslaitos on kehittänyt omaa suunnitelmakokonaisuuttaan niin, että se vastaa pelastustoimen suunnitelmista annetun asetuksen mukaiseen tarpeeseen. Kuluneen palvelutasopäätöskauden aikana suunnitelmakokonaisuus on implementoitu ja suunnitelmille on määritelty omistajat ja päivitysvälit. Lisäksi on kiinnitetty huomiota suunnitelmien yhteensovittamiseen. Väestönsuojeluun liittyvien suunnitelmien kokonaisuus on monilta osin edelleen keskeneräinen.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Satakunnan sopimuspalokuntien hälytysosastoihin kuuluu noin 860 pelastustoimintakelpoista henkilöä. Sopimuspalokuntatoimintaan kuuluu myös palokuntanuorisotyö ja palokuntanaistyo

sekä veteraanityö. Sopimuspalokuntatoiminnalla on ollut ja on erittäin tärkeä merkitys koko maakunnan kattavan toimintavalmiuden järjestämisessä.

Palokuntakohtaiset asiat on sovittu alue- ja palokuntasopimuksissa. Edellä mainitut sopimukset ovat vielä hyvinvointialueita edeltävältä ajalta. Palokuntasopimusten avulla osaltaan varmistetaan pelastustoimen palvelutason toteutuminen.

Satakunnassa sopimuspalokuntatoiminta voi pääsääntöisesti hyvin. Toiminnan merkittävimpänä haasteena on yhteiskuntarakenteen muutos, jossa yhä suurempi osa ammattiin opiskelevasta ja työikäisestä väestöstä siirtyy kasvukeskuksiin. Tämä vaikeuttaa sopimuspalokuntien henkilöstörekrytointia etenkin riskiluokkien III ja IV alueilla olevissa palokunnissa. Vapaaehtoishenkilöstön ikääntyminen asettaa myös haasteita vastata pelastustoiminnan toimintakykyvaatimuksiin. Uusien sammutus- ja pelastusmenetelmien kehittämisessä onkin pyritty huomiomaan fyysiseen toimintakykyyn liittyvät vaatimukset.

Pelastuslaitos on seurannut pelastusmuodostelmien toimintakykyä sekä kiireellisen ja tehokkaan pelastustoiminnan toteutumista. Seurannassa on ollut henkilöstön toimintakykyvaatimusten toteutuminen, mutta myös paloasemien pelastusryhmien lähtöviiveet, -vahvuudet ja -varmuudet sekä toimintavalmiusaikavaatimusten toteutuminen. Tavoite on ollut, että hyvinvointialueella säilyy toimintavarma, tehokas ja hyvinvoiva sopimuspalokuntajärjestelmä.

Pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan luetaan myös yhteistyö esimerkiksi vapaaehtoisen pelastuspalvelun sekä meri- ja järvipelastusseurojen kanssa. Pelastuslaitos on huomionnut edellä mainittujen toimijoiden antamat mahdollisuudet muun muassa erillisissä yhteistyösopimuksissa. Voidaan kuitenkin arvioida, että käytännön yhteistyö on ollut vähäistä.

Turvallisuusviestinnän osalta yksittäiselle paloasemalle ei ole asetettu määrällisiä tavoitteita, vaan turvallisuusviestintätavoite on pelastuslaitoksen yhteinen.

Pelastuslaitoksella on nimetty viranhaltija, joka vastaa sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisestä ja ohjauksesta. Tavoitteena on tukea sopimuspalokuntien elinvoimaisuutta, jolla varmistetaan pelastuspalveluiden alueellinen saatavuus Satakunnassa.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Valmiuslain (2011/1552) mukaisesti pelastustoimen tulee valmiussuunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Pelastustoimen varautumisesta väestönsuojeluun säädetään pelastuslain (379/2011) luvussa 10, lisäksi väestönsuojelun yhteensovittamista ja yhteistyösuunnitelmista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa 570/2024).

Pelastusviranomaisille säädettyjen tehtävien mukaisesti Satakunnan pelastuslaitos on laatinut Pelastuslain 64 §:n mukaisen uhka-arvion, varmistanut henkilö- ja kalustovaroitusten toiminnan jatkumisen sekä laatinut pelastuslaitoksen eri henkilöstöryhmille koulutukselliset tavoitteet varautumis- ja väestönsuojelukoulutukseen. Asetuksen 570/2024 mukainen väestönsuojelun yhteistyöryhmä on perustettu Satakuntaan vuoden 2024 lopussa. Lisäksi väestönsuojeluun liittyvää yhteistyötä tehdään Länsi-Suomen yhteistyöalueella muun muassa evakuoitusuunnitteluun liittyen

3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Satakunnan pelastuslaitoksen toimintaympäristön ja riskien analysointi perustuu pelastuslaitoksen riskianalyysiin, joka on päivitetty 2023 ja katselmoitu 2025, Satakunnan alueelliseen riskinarvioon (2023) ja kansalliseen riskinarvioon (2023). Lisäksi on laadittu alueellinen ympäristövahtien torjuntaan liittyvä riskianalyysi (2023). Poikkeusolojen riskianalyysi on päivitetty keväällä 2025.

Palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Riskianalyysiin sisältyvien uhkien arvioinnin tulee kattaa päivittävät onnettomuudet, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Riskianalyysi tulee laatia siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti.

Satakunnan pelastuslaitoksen riskianalyysissä on kuvattuna riskienhallintaprosessi, toimintaympäristö ja alueelliset erityispiirteet sekä toimintaympäristössä ennakoitua muutokset. Pelastustoimen kansallisen ruutuaineiston lisäksi riskianalyysissä on esitettynä yksityiskohtaisemmin maakunnan alueella esiintyvät onnettomuusuhat. Riskiruutuaineistoa hyödynnetään toimintavalmiuden suunnittelun lisäksi osittain myös esimerkiksi väestöhälytinja järjestelmän mitoituksessa. Suunnittelussa on huomioitu toimintavalmiuden suunnitteluohjeen myötä tulevat muutokset riskiruutuuihin. Muutoksia tullaan analysoimaan toimintavalmiussuunnittelun kokonaisuudessa. Kokonaisuutta tarkastellessa muutokset ovat Satakunnassa vähäisiä. Riskiluokkien määrittelyperusteiden muutoksen vaikutuksista on laadittu erillinen dokumentti tukemaan toimintavalmiuden suunnittelua.

Riskianalyysin johtopäätöksenä nousee esille seuraavat pelastustoimen palvelutuotantoon liittyvät havainnot:

- Satakunnan maakunnan väestö tulee vähentymään ja ikääntymään. Ennusteen mukaan väestö vähenee vuoteen 2030 mennessä 6,4 % ja vuoteen 2040 mennessä 11,9 %. Kunta-kohtaisesti tarkasteltuna väestö saattaa pahimmillaan vähentyä yli 25 % nykyisestä. Demografinen kehitys on haaste erityisesti pienemmissä kunnissa, joissa pelastustoimen hälytystehtävät hoidetaan pääosin sopimuspalokuntien avulla. Miten sopimuspalokuntiin löytyy tulevaisuudessa riittävästi koulutettua ja pelastustoimikelpoista henkilöstöä? Maakunnan demografinen kehitys tulee huomioida myös onnettomuuksien ehkäisy- sekä hälytys- ja avunantopalveluissa. Erityisesti on pohdittava yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon kotiin viettävien palveluiden sekä ensihoidon osalta.
- Satakunnan teollinen ympäristö kasvaa ja monipuolistuu. Satakunnassa olevat teollisten kemikaalien käsittely ja varastointi lisääntyy ja samalla uudet teknologiat hyödyntävät aiempaa paremmin teollisuuden sivuvirtoja. Tästä esimerkkinä akkuteollisuuden erilaiset hankkeet eri puolilla maakuntaa. Vihreän siirtymän hankkeet ja kiertoteollisuuden kasvaneet volyymit ovat samoin teollisuuden aloja, jotka monipuolistavat maakunnan teollista ympäristöä, mutta tuovat myös pelastustoimintaan uusia haasteita. Maakunnassa on viireillä lisäksi useita suuria datakeskuksia, joilla saattaa sijaintikunnissa olla vaikutuksia myös riskiluokkien määrittymiseen ja sen myötä pelastustoimen toimintavalmiuden velvoitteisiin. Erityistä vaaraa aiheuttavien teollisuuskohteiden määrä on Satakunnassa parin viimeisen vuoden aikana noussut yli 30 % ja kohteiden määrä on 29 vuoden 2025 heinäkuussa.
- Ilmaston lämpenemisen johdosta lisääntyvät sään ääri-ilmiöt ja talvikautena lisääntynyt sadanta lisäävät vakavien tulvien todennäköisyyttä. Satakunnassa on kaksi merkittävää tulvariskialuetta, joista Porin riskipotentiaali on kansallisesti merkittävin.

- Satakunnassa käynnistyy tulevan palvelutasokauden aikana uudelleen henkilöliikenne rataosuudella Rauma–Kokemäki, mikä on huomioitava myös pelastuslaitoksen toiminnassa.

Pelastuslaitoksen riskianalyysin kehittämistä ja hyödyntämistä tulee edelleen jatkaa. Riskianalyysi ei ole vain pelastustoiminnan suunnittelun apuväline, vaan se on nähtävä laajemmin riskienhallinnan työkaluna, jonka avulla pelastuslaitos pystyy suuntaamaan käytettävissä olevat resurssit tarkoituksenmukaisesti.

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 2025:2) uudistuksen myötä pelastuslaitoksen tulee suunnitella toimintavalmiuttaan. Ohjeistuksissa ja toimintaympäristön analyysissä tulee myös huomioida uuden ohjeen henki.

Toimintavalmiuden suunnittelun asiakirjoissa tulee kuvata muun muassa toimintaympäristö- ja riskianalysoinnin perusteella tunnistettu pelastustoiminnan palveluiden tarve. Lisäksi suunnitelmissa tulee kuvata hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä vahvistetut toimintavalmiuden suunnittelun yksityiskohdat sekä pelastustoiminnan toimintavalmiuteen liittyvä toiminnan arviointi ja omavalvonta.

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnittelu tullaan toteuttamaan ohjeen määrittelyjen mukaisesti vuoden 2026 aikana.

Toimintavalmiuden suunnittelussa tulee tunnistaa kokonaisuuksien riippuvuussuhteet, eli kaikilla on vaikutusta toisiinsa. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitelmat tulee pitää ajantasaisena muun muassa onnettomuusuhkien, riskianalyysin, riskiluokka-aineistojen, päätetyn palvelutason tai käytettävissä olevien voimavarojen muuttuessa.

Toimintavalmiuden suunnittelussa määritellään, miten toimintavalmiutta suunnitellaan ja ylläpidetään paikallisten tavanomaisten onnettomuuksien hoitamiseksi, laajamittaisia onnettomuuksia ja erilaisia häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Lisäksi määritellään pelastustoiminnan muodostelmien vähimmäissuorituskykyä sekä toimintavalmiuden tavoiteaikoja.

Riskianalyysiprosessin kehittämiseksi ja riskianalyysin paremman hyödynnettävyyden varmistamiseksi on tunnistettu seuraavat kehittämistarpeet:

- Toimintavalmiuden suunnittelukokonaisuuden päivittäminen vastaamaan päivitetyn ohjeen henkeä.
- Onnettomuustyyppeihin ja pisteriskeihin perustuva toimintavalmiuden suunnittelu osana ohjeen tuoman päivitysvelvoitteen kokonaisuutta.
- Riskianalyysi tunnistaa alueen riskit, mutta pelastustoimen palveluverkon ja toimintavalmiuden suunnittelu tulee täydentää kattavammin osaksi analyysia.
- Riskinarvio- ja riskianalyysiprosessien jatkuva kehittäminen ja päivittäminen.

4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää on kohdennettu erityisesti pelastuslain 2. ja 3. luvussa säädettyihin asioihin, vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin liittyviin asioihin sekä rakentamisen turvallisuuteen. Palvelua Satakunnan pelastuslaitoksella tuottavat vastuualueen asiantuntijoiden lisäksi myös koko muu henkilöstö. Turvallisuusviestinnässä myös sopimuspalokunnilla on tärkeä rooli. Keinovalikoimaan kuuluvat suora asiakaspalvelu, kampanjat, median hyödyntäminen, teematilaisuudet ja yhteistyö muiden viranomaisten kanssa.

Ohjauksen ja neuvonnan laadun arviointi perustuu pääosin asiakaspalautteisiin, joita saadaan kuitenkin varsin vähän. Saatujen palautteiden perusteella turvallisuusviestinnän, sekä ohjauksen ja neuvonnan laatu on pääosin ollut kiitettävää.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Palveluita tulee tuottaa riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti. Toiminnan tavoitteena on auttaa kansalaisia noudattamaan pelastuslain velvoitteita ja parantaa sekä koettua että mitattavaa turvallisuutta.

Turvallisuusviestinnän suunnittelu perustuu riskianalyysiin, ajankohtaisiin ilmiöihin ja kansallisiin tavoitteisiin sekä asiakkaiden esittämiin tarpeisiin. Pelastuslaitoksen keskeinen kohderyhmä on lapset ja nuoret, mutta turvallisuusosaamista edistetään kaikissa väestöryhmissä, kuten ikäihmisille, vammaisille, erityisryhmille ja maahanmuuttajille. Tavoitteena on tuottaa turvallisuusviestintää suunnitelman mukaisesti koko maakuntaan tavoittaen vuosittain vähintään 10 %:a maakunnan väestöä vastaavasta määrästä henkilöitä.

Pelastuslaitos seuraa toimintaansa säännöllisesti. Suoritteiden määrä, kesto, käytetty aika ja kustannukset arvioidaan jatkuvasti, ja asiakaspalautteet auttavat palvelun laadun kehittämisessä. Lisäksi pelastuslaitoksen toteuttamilla kyselytutkimuksilla, onnettomuustietojen seurannalla sekä muiden tahojen tuottamien arvioiden perusteella (mm. pelastusasenteet-kysely, kuntien tuottamat analyysit, poliisibarometri, nuorisobarometri, sisäisen turvallisuuden selonteko jne.) perusteella pyritään arvioimaan turvallisuustilanteessa ja toimintaympäristössä tapahtunutta muutosta.

Hallitusohjelman tavoitteena on puolittaa tulipalojen määrä vuoteen 2030 mennessä. Tulipalojen määrän vähentäminen edellyttää pelastuslaitokselta systemaattista ja vaikuttavaa ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää. Riskiryhmien tavoittaminen, ennakko- ja yhteistyö hyvinvointialueen muiden toimijoiden kanssa ovat tässä avainasemassa.

Palveluiden jatkuvuuden ja saatavuuden kannalta on tärkeää, että henkilöstöllä on riittävästi osaamista ja työaikaa palvelutarpeisiin vastaamiseen. On myös kyettävä priorisoimaan työtä siten, että kuormitus ei nouse kohtuuttomaksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos kehittää turvallisuusviestintää, ohjausta, neuvontaa ja valvontaa toisiaan täydentävinä keinoina osana onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisvaltaista suunnittelua.

- Turvallisuusviestintätilaisuuksia kohdistetaan vuosittain jokaiseen maakunnan kuntaan ja niillä tavoitetaan vähintään 10 %:a maakunnan väestöstä vastaavasta määrästä henkilöitä.
- Pelastuslaitos arvioi yleisötapauksien pelastussuunnitelmat ja antaa niistä asiakkaille palautteen. Arvioinnin yhteydessä pelastuslaitos tekee päätöksen palotarkastuksen tarpeesta.
- Pelastuslaitos ohjaa ja neuvoo pelastussuunnitelmien laadintaa valvontatoiminnan yhteydessä sekä asiakaspalvelun keinoin.
- Tunnistetaan ja otetaan käyttöön uusia teknologioita ja viestintäratkaisuja ennakoidun turvallisuustyön tueksi.
- Sähköisten palveluiden sisällöt pidetään ajan tasalla ja palveluita kehitetään siten, että asiakas voi saada ohjausta ja neuvontaa ajasta ja paikasta riippumatta.
- Kehitetään viranomaisohjaukseen ja asiantuntijatoimintaan soveltuvia mittareita.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitoksen on kehitettävä sähköisen asioinnin järjestelmiä siten, että kansalaiset ja sidosryhmät löytävät tarvitsemansa tiedot helposti ja voivat hoitaa asioinnin ajasta ja paikasta riippumatta. Lisäksi tulee edelleen kehittää asianhallintajärjestelmiä, joiden avulla varmistetaan, että asiantuntijavastausta vaativat palvelupyynnöt tavoittavat oikeat henkilöt ja ne käsitellään ajallaan.

Palvelutasopäätöskauden aikana pelastuslaitoksen tulee kehittää turvallisuusviestinnän, ohjauksen ja neuvonnan sisältöjä ja toimintatapoja riskianalyysiin pohjautuen. Tavoitteena on kohdentaa viestinnän ja varautumisen ohjauksen toimenpiteitä erityisesti pelastustoimen toimintavalmiuden kannalta haasteellisiin riskiruutuihin. Palveluiden tuottamisessa ja kohdentamisessa on tärkeää tunnistaa ja hyödyntää myös uusien teknologioiden, kuten tekoälyn, tarjoamia mahdollisuuksia. Tekoälyn avulla voidaan muun muassa tunnistaa palvelutarpeita, priorisoida työtehtäviä ja kehittää vaikuttavampia viestintätapoja. Tavoitteena on, että pelastuslaitos toimii entistä proaktiivisemmin, ennakoiden riskejä ja tavoittaen oikeat kohderyhmät oikea-aikaisesti.

Materiaalien kehittämisessä pelastuslaitoksen on huomioitava eri väestöryhmien tarpeet aiempaa paremmin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ikääntyneiden, vammaisten ja muiden erityisryhmien saavutettavuuteen ja ymmärrettävyyteen. Lisäksi tulee vahvistaa varautumiseen liittyviä turvallisuusviestintäsisältöjä ja toimintatapoja.

4.1.2 Palontutkinta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaki (41§) velvoittaa pelastuslaitoksen suorittamaan palontutkinnan. Tutkinnassa selvitetään syttymissy, vaikuttaneet taustatekijät, vahinkojen suuruus ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinnoista saatua tietoa analysoidaan ja saatavien johtopäätösten perusteella tehdään tarvittavia toimenpiteitä riskien pienentämiseksi. Palontutkinnassa tehdään yhteistyötä muiden viranomaisten ja eri asiantuntijoiden kanssa. Pelastusviranomaisen on ilmoitettava poliisille, mikäli se epäilee tulipalon tai muun onnettomuuden olevan aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksettisesti.

Palontutkinta on jaettu Satakunnassa kolmeen tasoon: 1. tason tutkinta tarkoittaa pelastustoiminnan johtajan arviota syttymissyystä kaikissa tulipaloissa. 2. tason tutkinta tehdään esimerkiksi paloista, joissa on tapahtunut henkilövahinkoja. 2. tason palontutkinnan käynnistymisen kriteerit nojautuvat kansalliseen palontutkinnan raamiin. 2. tason tutkinnan tekevät koulutetut ja nimetyt palontutkijat. 3. tason tutkinta tehdään suuronnettomuuksista ja siihen kootaan erillinen ryhmä, johon voi kuulua palontutkijoiden lisäksi myös muita viranomaisia ja asiantuntijoita.

Pelastuslaitos tutkii kaikki palot tasojen 1–3 mukaisesti. Pelastuslaitoksella on palontutkintaryhmä, jonka kokoonpanon vahvuus on 1+5. Ryhmän jäsenet on koulutettu ja nimetty palontutkijoiksi.

Pelastuslaitoksella on palontutkinnasta yhteistyösopimus Lounais-Suomen poliisilaitoksen ja Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Yhteistyösopimukseen liittyen suoritetaan paitsi yhteistyötä tutkinnoissa, myös järjestetään vuosittain yhteisiä koulutustilaisuuksia.

Pelastuslaitos suorittaa vuosittain noin 30 kertaa 2. tason palontutkinnan. Vuositason tutkintamääriin vaikuttavat käynnissä olevat kansalliset teematutkinnat. Satakunnan pelastuslaitos on sitoutunut osallistumaan kansallisiin teematutkintoihin. Palontutkintaa tehdään Satakunnan pelastuslaitoksella oman toimen ohella, eli muiden virkatehtävien lisäksi. Satakunnan pelastuslaitos osallistuu turvallisuuspalveluiden palontutkinnan asiantuntijaverkostoon.

Pelastuslaitoksella on oma palontutkinnan teema pelastustoiminnan kulun selvittämisestä. Protokollaa käytetään yleensä laajoissa palontutkinnoissa. Laajoissa palontutkinnoissa keskeiset asiat käydään läpi koulutuksin henkilöstölle.

Pelastuslaitoksella palontutkijat toimivat toimenpiderekisterin (Pronto) selosteiden luovuttajana. Pääsääntöisesti selosteita luovutetaan vain asianosaiselle ja poliisille rikoksen selvittämiseksi.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain (41§) mukaan palontutkinnan tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, vahinkojen rajoittaminen ja pelastustoiminnan kehittäminen.

Palontutkinnan keskeisinä seurantamittareina toimivat 2. tason palontutkintojen määrä/vuosi, tutkintojen jakautuminen kunnittain, tutkinnan käynnistymisen syy ja selvitetty syttymissy. Poikkeamamittarina vuositasolla toimii tilastointi tapauksista, jotka ylittävät 2. tason tutkinnan kriteerin, mutta joihin tutkintaa ei ole tehty. Laadullisina mittareina toimivat koulutusten seuranta, laajoista palontutkinnoista suoritettut koulutustilaisuudet ja yhteistoiminnan toteutumisen kumppaneiden kanssa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Tason 1 palontutkinta suoritetaan jokaisesta pelastuslaitoksen tehtäväksi tulleesta tulipalosta. Tutkinnan tekemisen vastuu on pelastustoiminnan johtajalla.
- Tasojen 2 ja 3 tutkinnat suorittavat siihen erikseen koulutetut Satakunnan pelastuslaitoksen nimetty palontutkijat.
- Pelastuslaitoksessa on palvelutasopäätöskaudella minimissään viisi koulutettua palontutkijaa.
- Palontutkinnan yhteistyösopimusta pyritään laajentamaan Länsi-Suomen yhteistyöalueen laajueiseksi, eli laajentaa sopimusta siten, että Pohjanmaan pelastuslaitos otetaan siihen mukaan Satakunnan ja Varsinais-Suomen kanssa.

Palvelutason kehittämistarve

Palontutkintaan ollaan määrittämässä kansallisella tasolla koulutuspolkua ja -määritelmää (ohje/suositus). Satakunnan pelastuslaitos sitoutuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palvelualueen määrittämään koulutuspolkuun palontutkinnan osalta.

Palontutkinnan viestintää tulee kehittää. Turvallisuusinfoja tutkittujen tapausten pohjalta tulee laatia säännöllisesti esimerkiksi sosiaalisen median alustoja hyödyntäen niin sisäisesti, kuin asiakkaiden suuntaan. Alueellisella tasolla palontutkintamäärät ovat sen verran pieniä, että yhden

alueen tarkastelu erikseen ei välttämättä tuo tutkimuksellisesti haluttua tietoa. Satakunnan pelastuslaitos sitoutuu noudattamaan kansallista palontutkinnan raamia ja osallistumaan kansallisiin teematutkintoihin, ja näin vaikuttaa osaltaan siitä saatavaan tietoon.

Palontutkinnan sisäistä koulutusta päätoimiselle henkilöstölle ja sopimuspalokunnille tulee kehittää. Resursoitua työpanosta tarvitaan, jotta suunnitelmallinen ja riittävän laaja koulutuspa-ketti saadaan jalkautettua.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos tekee aktiivista yhteistyötä muiden viranomaisten, yhteisöjen ja kansalaisten kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Yhteistyön muotoja ovat mm. lausunnot, asiantuntija-palvelut, yhteistarkastukset, yhteiskoulutukset, viestintä ja tilannekuvan jakaminen.

Viime vuosina yhteistyö on syventynyt erityisesti kahdella tasolla:

1. **Länsi-Suomen yhteistyöalueen** muodostumisen myötä Satakunnan, Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan pelastuslaitokset ovat syventäneet yhteistyötä.
2. **Hyvinvointialueen sisäinen yhteistyö** on tehostunut mm. kotiin vietävien palveluiden, ikääntyneiden turvallisuuden ja sisäisten koulutusten osalta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toiminta perustuu pelastuslain (42–43 §) sekä onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman ja pelastustoimen strategian linjauksiin. Yhteistyökumppaneita ovat mm. muut pelastuslaitokset, pelastusalan järjestöt, hyvinvointialueen toimijat, poliisi, kunnat, rakennusvalvonta, sosiaali- ja terveystoimi, TUKES, ELY, AVI, tarkastuslaitokset sekä kolmannen sektorin toimijat.

Yhteistyössä tavoitteet vaihtelevat sidosryhmän mukaan. Osa yhteistyöstä perustuu siihen, että molemmilla osapuolilla on oma selkeä roolinsa, jotka niveltyvät toisiinsa. Tällaisessa yhteistyössä jaetaan tilannekuvaa ja koordinoitaan tehtäviä. Esimerkkinä voidaan nostaa nuorten tulipalojen sytyttelyyn puuttuva Tulipysäkki-toiminta, jota tehdään yhdessä poliisin ja sosiaalitoimen kanssa. Osassa yhteistyömalleista on puolestaan tavoitteena tukea muita osapuolia heidän tekemässään turvallisuustyössä. Tällaisesta esimerkkinä voidaan nostaa Satakunnan pelastuslaitoksen yhteistyö mm. kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyön arviointi perustuu toistaiseksi tapauskohtaiseen tarkasteluun.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää yhteistyötä eri viranomaisten (mm. TUKES), asiantuntijaverkostojen ja sidosryhmien kanssa (mm. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto ja pelastuslaitosten yhteistyöalue).
- Pelastuslaitos osallistuu rakentamisen ohjaukseen ja toimii paloturvallisuuden asiantuntijana siltä osin, kuin kunnan rakennusvalvonnan kanssa on sovittu.
- Pelastuslaitos toimii aktiivisesti onnettomuuksien ehkäisyä edistävän yhteistyön rakentajana myös hyvinvointialueen muiden toimijoiden suuntaan (erityisesti koteihin palveluita tarjoavat toimijat).

Palvelutason kehittämistarve

Yhteistyö on tärkeä avain onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuuden parantamisessa. Jatkossa verkosto- ja viranomaisyhteistyöhön on kehitettävä mittareita, jotka luovat kannusteen yhteistyön tekemiseen, mutta samalla parantavat tilanneymmärrystä työhön käytettävästä ajasta ja sen tuloksista.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto (PRONTO) antaa mahdollisuuden tarkastella pelastustoimen saamia eri onnettomuustyyppisiin liittyviä tehtäviä. Onnettomuuksien määrää ja jakautumista tarkastellaan vuosittain, mutta onnettomuuskehitystä ei Satakunnan pelastuslaitoksella ole kyetty seuraamaan riittävän systemaattisesti ja analyttisesti. Tulipalojen syyt ja niiden kuukausittainen määrä on kuitenkin nyt otettu yhdeksi omaavalvonnan keinoin jatkuvasti seurattavaksi teemaksi.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain 43 §:n mukaan seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Niistä tehtävien johtopäätösten perusteella pelastuslaitoksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi. Tarvittaessa tulee tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille. Hallitusohjelman tavoite tulipalojen määrän puolittamisesta edellyttää osaltaan systemaattisempaa ja nykyistä tarkempaa onnettomuuksien analyysia.

Ohjauksen, neuvonnan, turvallisuusviestinnän, valvontatoiminnan sekä näihin liittyvän yhteistyön keskeinen tavoite on onnettomuuksien vähentäminen ja niiden seurausten pienentäminen. Näin ollen onnettomuuskehityksen tulisi olla toiminnan vaikuttavuutta indikoiva mittari. Onnettomuuskehityksen seurantaa on kuitenkin pystyttävä viemään eri onnettomuustyyppien vuosittaisen kokonaismäärän toteamista yksityiskohtaisemmalle tasolle. Tietoa onnettomuuksien määrästä ja keskittymisestä tulee hyödyntää myös palveluiden tasoa mitoitettaessa yhdessä riskianalyysin tulosten kanssa.

Onnettomuuskehityksen seuranta ja analysointi on vastuualueiden yhteinen tehtävä, mutta erityisesti tietohakuja ja tiedon visualisointia varten tehtävään tulee määritellä vastuuhenkilöt.

Pelastuslaitos on tunnistanut paikkatieto-osaamisen laajentamisen tarpeen onnettomuuskehityksen seurannan viitekehyksessä. Paikkatiedon avulla sujuvoitetaan tavoitettavuus ja onnettomuusseurannan analysointia.

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti pelastuslaitoksen tulee seurata kohonneen pelastuspotentiaalin onnettomuuksien seurantaa. Kansalliset ajot tehdään mahdollisesti vuositasolla. Säännölliset kansalliset ajot ovat edellytys ajantasaisen seurannan mahdollistamiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos seuraa onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Niistä tehtävien johtopäätösten perusteella pelastuslaitos ryhtyy osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tekee esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.
- Palontutkinnan tulokset hyödynnetään pelastustoiminnan sekä onnettomuuksien ehkäisyn kehittämisessä.
- Paikkatietoa pyritään laajennetusti hyödyntämään osana onnettomuuskehityksen seurantaa.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoimen tietojärjestelmien sekä teknologian yleinen kehitys luovat uusia mahdollisuuksia onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän seuraamiseen. Nämä mahdollisuudet tulee tunnistaa ja hyödyntää.

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Onnettomuuksien ehkäisyn osalta virallista yhteistyötä on ollut ainoastaan palontutkintaan liittyvä yhteistyö Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslaitos on lisäksi ollut aktiivisesti mukana pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ja yhteistyöalueen toiminnassa kehittämässä yhteisiä toimintamalleja turvallisuusviestintään ja valvontatoimintaan.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Yhteistyö hyvinvointialueiden pelastuslaitosten välillä on välttämätöntä. Keskeinen yhteistyön foorumi on pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. Lisäksi SOTE-lainsäädännön perusteella muodostettu yhteistyöalue (Varsinais-Suomi, Satakunta ja Pohjanmaa) muodostaa tärkeän lähiverkoston, jonka avulla voidaan varmistaa alueellisesti onnettomuuksien ehkäisyn asianmukainen järjestäminen. Keinoina voivat olla mm. yhteiset koulutukset, tiedonvaihto ja esimerkiksi lausuntojen yhteinen valmistelu.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämiseksi ja yhdenmukaisten toimintamallien ja varmistamiseksi pelastuslaitos osallistuu aktiivisena toimijana pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä yhteistyöalueen yhteistyöverkoston toimintaan.

Palvelutason kehittämistarve

Yhteistyöalueen yhteistyön osalta tulee tunnistaa mahdollisuudet erityisosaamisen keskittämiseen ja jakamiseen. Onnettomuuksien ehkäisyn osalta kyseessä voisi olla esimerkiksi laajamittaisen rakennushankkeiden ohjaamiseen liittyvän osaamisen keskittäminen yhdelle alueelle ja sen hyödyntäminen koko yhteistyöalueella.

4.1.6 Valvontatehtävät

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella valvontatyötä tekevät päätoimiset palotarkastajat, palomestarit, turvallisuuskouluttajat, pelastusryhmänjohtajat sekä pelastajat. Satakunnassa operatiivisen henkilöstön osuus valvontatyössä on varsin suuri. Palotarkastuksia yritys- ja laitospäätöksiin tehdään vuosittain noin 1100–1500. Lisäksi näillä valvontakäynneillä annettuja korjausmääräyksiä valvotaan jälkivalvonnalla. Tarkastuksia rakennushankkeen aikana on tehty vuosittain hieman alle 100 ja yleisötapaturmien palotarkastuksia 50–100. Alle kolmen huoneiston asuinrakennusten valvonta toteutetaan pääosin käyttämällä niin sanottua paloturvallisuuden itsearviointia, joka lähetetään vuosittain 10 %:lle Satakunnan pientaloista. Niihin kohteisiin, joissa on ilmoitettuja puutteita tai joista ei vastausta tule ollenkaan, ollaan yhteyksissä ja tarvittaessa tehdään myös palotarkastuskäynti.

Ylimääräisten palotarkastusten määrä on kasvanut erityisesti paloriskiasumiseen liittyvien tapausten osalta. Näitä tarkastuksia tehdään vuosittain lähes 200, ja ne kohdistuvat yksittäisiin asuinkiinteistöihin, joissa on havaittu erityistä paloturvallisuusriskejä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksella on pelastuslain (27 §, 78 §) mukainen velvoite valvoa alueellaan pelastuslain mukaisia jokaiselle asetettujen velvollisuuksien sekä toiminnanharjoittajalle ja rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen velvoitteiden toteutumista ja noudattamista. Valvonnalla pyritään parantamaan ihmisten turvallisuutta, vähentämään onnettomuuksia ja lisäämään ihmisten kykyä toimia onnettomuustilanteissa. Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan painopisteenä on pelastuslain mukaisesti tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen sekä rakennusten käytönaikaisesta poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten turvaamisesta huolehtiminen. Osa valvonnasta on etukäteen suunniteltua valvontaa (määräaikaiset tarkastukset), ja osa valvonnasta käynnistyy asiakkaan tekemästä ilmoituksesta (esimerkiksi yleisötilaisuutta varten laaditusta pelastussuunnitelmasta tai pelastuslaitokselle saapuneesta paloriski-ilmoituksesta).

Palveluita tulee tuottaa riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti. Pelastuslaitoksen laatiman riskianalyysin johtopäätökset on kuvattu tarkemmin luvussa 3. Valvonnan kannalta keskeistä on teolliseen toimintaan liittyvät uudet toimintamuodot sekä erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden määrä. Toisaalta onnettomuuksia sattuu erityisesti ihmisten kodeissa, joten myös sinne tulee suunnata valvontaa.

Valvontatoimintaa kohdennetaan entistä enemmän ennakkoimattomaan valvontaan, erityisesti tilanteisiin, joissa turvallisuusriski on merkittävä tai valvottava kohde ei kuulu määräaikaisen valvonnan piiriin. Samalla kehitetään onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan suunnittelua, muun muassa hyödyntämällä uusia tietojärjestelmiä ja analytiikkaa valvontatyön suunnittelussa ja kohdentamisessa. Uudet tietojärjestelmät tarjoavat mahdollisuuksia toiminnan yhdenmukaistamiseen ja tiedolla johtamiseen, mutta aiheuttavat samalla haasteita henkilöstön koulutustarpeen ja järjestelmien käytettävyyden osalta.

Nykyisessä toimintaympäristössä valvontatoiminnan vaatimusten voidaan odottaa nousevan entisestään mm. asiakasvaatimusten nousun, lisääntyvän viranomaisyhteistyön sekä valvontamenetelmien kehittymisen johdosta. Valvontaan kohdistuukin kasvavaa resursointitarvetta. Palvelutasopäätöskauden aikana on kiinnitettävä huomiota siihen, että onnettomuuksien ehkäisyyn suunniteltu työaika toteutuu suunnitelmien mukaisesti. Valvontatyön volyymia tulisi painottaa päätoimisesti virka-aikaan työtä tekeväälle henkilöstölle ja samalla varmistaa riittävät henkilöresurssit näihin tehtäviin. Päätoimisen valvontatyötä tekevän henkilöstön työpisteet sijoittuvat tarveperustaisesti ympäri maakuntaa ja resursseja voidaan käyttää joustavasti eri alueilla. Palvelutasopäätöskauden aikana on kuitenkin pohdittava, miten varmistetaan onnettomuuksien ehkäisyn ammattilaisten riittävä tavoitettavuus erityisesti Harjavallan alueella ja Satakunnan luoteisosissa.

Pelastuslaitoksella seurataan säännöllisesti suoritteita (esim. valvonta- ja jälkivalvontatoimenpiteiden määrä), niihin käytettyä aikaa sekä toiminnan kustannuksia ja toimintatuottoja. Valvonnan laatua, sujuvuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan mm. asiakas- ja henkilöstökyselyillä sekä toiminnasta syntyviä dokumentteja arvioimalla. Lisäksi muilla keinoin pyritään selvittämään turvallisuustilanteessa tapahtunutta muutosta. Ennakkoimattoman valvonnan osalta seurataan tehtävämäärien lisäksi niiden käsittelyaikoja.

Valvontatyöllä tuetaan myös Suomen hallituksen pelastustoimelle asettamaa tavoitetta tulipalojen määrän puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää vaikuttavaa ja hyvin kohdennettua ennaltaehkäisevää toimintaa sekä oikea-aikaisia toimenpiteitä riskiryhmien tavoittamiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Valvonnan suunnittelussa painotetaan riskiperusteisuutta.
- Määrävälein suoritettavat valvontatehtävät toteutetaan kattavasti ja suunnitelmallisesti. Valvontaa kohdistetaan erityisesti riski- ja erityiskohteisiin, kuten teollisuuden, yleisötapauksiin sekä paloriskin vuoksi tarkennettuihin kohteisiin.
- Valvontatyötä tehdään sekä ennakoon suunnitellusti että ennakkoimattomana, esimerkiksi ilmoitusten perusteella. Molempiin varataan riittävät resurssit.
- Pelastuslaitos lähettää paloturvallisuuden itsearvioinnin vuosittain 10 %:iin maakunnan pientaloista. Kohteisiin suoritetaan riskiperustaisesti myös valvontakäyntejä.
- Valvonnan kattavuutta, vaikuttavuutta ja laatua arvioidaan seuraamalla suoritemääriä, asiakaspalautetta ja toimintaympäristön turvallisuuskehitystä.
- Pelastuslaitos kehittää valvontatyötä hyödyntäen digitaalisia palveluita ja osallistuu kansalliseen onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistyöhön.

Palvelutason kehittämistarve

Valvonnan keskeisenä tavoitteena on onnettomuuksien määrän vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Valvonnan suunnittelussa ja tuottamisessa on jatkossa aiempaa vahvemmin huomioitava riskiperustaisuus, yhdenmukaisuus ja vaikuttavuus. Palvelutasopäätöskauden aikana on kiinnitettävä huomiota valvontatyön riittävään resursointiin.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos ei ole suorittanut Pelastuslain 84 §:n mukaisia valmiustarkastuksia, eikä valmiustarkastusten osalta ole määriteltynä toimintamallia valmiustarkastusten suorittamiseen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain 84 § antaa pelastuslaitokselle oikeutuksen tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi. Toistaiseksi ulkoista pelastussuunnitelmaa edellyttävien kohteiden valvonnassa ja kohteiden kanssa järjestetyt suuronnettomuusharjoitukset ja organisaatioiden toimintakyvyn arviointi niiden yhteydessä on katsottu riittäväksi tavaksi arvioida valmiutta. Kuntien ja muiden yhteistyötahojen osalta valmiustarkastusten sijaan on rakentavampaa käydä yhteistyötä kehittävät ja valmiuksia yhteensovittavat valmiuskeskustelut.

Valmiustarkastus on kuitenkin perusteltua pitää pelastuslaitoksen keinovalikoimassa ja valmiustarkastuksen prosessi ja sisältö tulisi kuvata omaksi kokonaisuudeksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee tarvittaessa valmiustarkastuksia suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen varmistamiseksi.

Palvelutason kehittämistarve

Valmiustarkastusten prosessi ja sisältö tulisi määritellä ja valmiustarkastusten tekemiseen tarvittavaa toimintakykyä (henkilöresurssit ja osaaminen) kehittää.

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos hoitaa alueellaan myös vähäisen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa, eli laatii ns. kemikaalipäätöksiä ja päätösten perusteella suorittaa kemikaalitarastuksia. Pyroteknisten tuotteiden (ilotulitteiden) kaupan varastoinnin valvontaan liittyen pelastuslaitos käsittelee toiminnanharjoittajien antamat varastointi-ilmoitukset ja tarkastaa myyntipaikat. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa on pelastuslaitoksella keskitetty palotarkastajille. Pääsääntöisesti kolme eri päätoimista palotarkastajaa on käsitellyt varsinaiset kemikaali-ilmoitukset ja laatinut päätökset.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valvontavelvoite ilotulitteiden sekä vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaan pelastusviranomaisille tulee kemikaaliturvallisuuslaista (laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005). Kemikaalien valvontavelvollisuus on määritelty valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015). Räjähteiden valvonta on määritelty tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015).

Valvonnan keskeisenä tavoitteena on onnettomuuksien määrän vähentäminen ja niiden seurannaisvaikutusten pienentäminen. Valvonnan suunnittelussa ja toteutuksessa on jatkossa aiempaa vahvemmin huomioitava riskiperustaisuus, yhdenmukaisuus ja vaikuttavuus.

Pelastuslaitos suorittaa ilotulitemyyntipisteiden tarkastuksia 60–80 kpl vuodessa, kemikaalitoimintaan liittyvät päätöksiä ja tarkastuksia noin 20 kpl vuodessa sekä tehosteisiin, kuten pyroteknisiin esityksiin liittyviä tarkastuksia ja päätöksiä 10–20 kpl vuodessa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ohjaa ja neuvoa toiminnanharjoittajia kemikaaleihin ja räjähteisiin liittyvän lainsäädännön velvoitteiden täyttämiseksi. Valvontatoiminnan keinoin varmistetaan, että lakisääteiset velvoitteet täyttyvät.

Palvelutason kehittämistarve

Kemikaalien ja räjähteiden valvontaan liittyvää osaamista tulee vahvistaa.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Pelastuslaitos seuraa pelastustoimintaan kuuluvien pelastustoimen palveluiden saatavuutta ja niihin varautumista, vertaa tätä tietoa palveluiden tarpeeseen ja laatii vuosittain pelastustoimen palveluita koskevat selvitykset. Tässä selvitystyössä hyödynnetään laadittua pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmaa, joka on laadittu paikallisen ja alueellisen riskiarvion pohjalta sekä jatkuvasti seurattavista sekä raportoitavista kokonaisuuksista. Seurattavia ja vertailtavia asioita ovat:

- 1) väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavat hälytysjärjestelmät;

- 2) pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön ja sopimuspalokuntien kyvyt selviytyä onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavista toimenpiteistä viivytyksettä ja tehokkaasti;
- 3) pelastustoiminnan johtaminen;
- 4) hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta;
- 5) pelastusviranomaisen muille viranomaisille antama virka-apu; sekä
- 6) mahdolliset osallistumiset pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpito.

4.2.1 Väestön varoittaminen sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 7 ja 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kiinteä väestöhälytysjärjestelmä mitoitetaan riskiluokkien I ja II alueille. Yksittäisten riskikohteiden osalta kiinteä väestöhälytysjärjestelmä voidaan toteuttaa myös riskiluokan III ja IV alueille. Kiinteiden väestöhälyttimien kuuluvuutta seurataan sekä riskiluokittain että kuuluvuusalueella olevan asukasmäärän osalta.
- Väestöhälytysuunnitelma tarkastetaan vuosittain, jonka yhteydessä esitetään investointitarpeet uusittavien väestöhälyttimien osalta seuraaville vuosille.
- Kiinteiden väestöhälyttimien lisäksi väestönvaroittamiseen käytetään siirrettäviä väestöhälyttimiä, vaaratiedotetta sekä sosiaalisen median kautta annettavia tiedotteita.

4.2.2 Pelastustoiminta

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (SM 2025:2) määritellään pelastustoimen eri muodostelmille toimintavalmiusaikatavoitteet. Toimintavalmiusaikaa mitataan ensimmäisen vasteen, pelastusryhmän sekä pelastusjoukkueen osalta.

Pelastuslaitos tuottaa hälytys- ja avunantopalveluita seitsemältä ympärivuorokauden päivystävältä ja 49:ltä sopimuspalokunnan paloasemalta. Satakunnassa paloasemaverkko kattaa hyvin koko maakunnan alueen kattaen eri väestökeskittymät. Tällä mahdollistetaan toimintavalmiusaikatavoitteiden osalta yhdenvertaisten palveluiden tuottaminen koko maakunnan alueella.

Vuonna 2024 ensimmäisen yksikön (jatkossa ensimmäinen vaste) toimintavalmiusaikatavoitteet kiireellisten tehtävien osalta täyttyivät kaikki tehtävät huomioiden 90-prosenttisesti. Riskiluokan I osalta toimintavalmiusaikatavoitteet täyttyivät 70-prosenttisesti, riskiluokan II osalta 86-prosenttisesti, riskiluokan III osalta 98-prosenttisesti ja riskiluokan IV osalta 100-prosenttisesti kiireellisissä hälytystehtävissä. Vuoteen 2023 verrattuna toimintavalmiusaikatavoitteiden toteutumisissa ei ole merkittäviä muutoksia, mutta riskiluokassa I tavoitteiden täyttyminen on laskenut 9 prosenttiyksikköä, mikä on suurin muutos edelliseen verrattuna.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden (pelastusryhmän kokoisen muodostelman) toimintavalmiusajat toteutuivat vuonna 2024 kaikkien kiireellisten tehtävien osalta 93-prosenttisesti. Riskiluokan I osalta toimintavalmiusaikatavoitteet täyttyivät 87-prosenttisesti, riskiluokan II osalta 90-prosenttisesti, riskiluokan III osalta 95-prosenttisesti ja riskiluokan IV osalta 95-prosenttisesti. Vuoden 2023 toimintavalmiusaikatavoitteisiin verrattuna ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Satakunnassa on riskiruutukohtaisten toimintavalmiusaikatavoitteiden osalta vaihtelua, joka johtuu yksittäisten ruutujen osalta vähäisistä tehtävien määristä, jolloin yksittäisen hälytystehtävien merkitys kasvaa. Näissä yksittäisissä hälytystehtävien toimintavalmiusaikatavoitteiden ylittymisissä syinä ovat yleensä huonot keliolosuhteet, muun liikenteen määrä tai toinen päällekkäinen tehtävä, minkä johdosta hälytystehtävä suoritetaan korvaavalla pelastusyksiköllä.

Jatkuvana toimintavalmiuden puutteena voidaan pitää riskiruutua, jossa toimintavalmiusaikatavoitteet eivät täyty yhtäjaksoisesti neljän kalenterivuoden aikana. Riskiruutuja, joissa on jatkuva puute toimintavalmiusajoissa, kutsutaan ongelmaruuduiksi. Satakunnan hyvinvointialueella ongelmaruudut sijaitsevat Porissa Sampolan alueella sekä Eurajoella Luvian Sahan alueella. Luvian Sahan alueen ongelmaruudun toimintavalmiusaikatavoite ylittyy mediaanitavoittamisajaltaan kymmenillä sekunneilla. Porin Sampolan alueen ongelmaruudun toimintavalmiusaikatavoite ylittyy mediaanitavoittamisajaltaan noin kaksi minuuttia.

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen 2024

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa (SM)	16 kpl	172 kpl	188 kpl	11192 kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoimen ensimmäisen vasteen <i>toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	5 kpl	20 kpl	2 kpl	0 kpl *
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen <i>toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	1 kpl	1 kpl	0 kpl	0 kpl *
Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>pelastusryhmän toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	1 kpl	10 kpl	2 kpl	20 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>pelastusryhmän toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	0 kpl	0 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 1: Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Toimintavalmiusaikojen mediaanit	Vuosi 2024	Vuosi 2023	Vuosi 2022
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toimintavalmiusajan mediaani	7:56	8:03	07:43
<i>Pelastusryhmän</i> toimintavalmiusajan mediaani	11:14	11:20	12:06

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani	16:08	16:23	15:52
--	-------	-------	-------

Taulukko 2: Toimintavalmiusaikojen mediaanit

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastustoimen toimintaympäristön muutoksia seurataan alueellisessa riskinarvioinnissa sekä huomioidaan riskiruutuaineistossa tapahtuvat muutokset. Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttäminen edellyttää pääosin nykyisen paloasemaverkon säilyttämistä, sopimuspalokuntien elinvoiman turvaamista sekä riittävää resurssia päivystävälle paloasemille. Tarpeena on pystyä reagoimaan kaupunkien riskiympäristön laajenemiseen sekä maaseudun väestön vähenemisestä aiheutuviin ongelmiin, kuten sopimuspalokuntien elinvoiman heikkenemiseen. Kaupunkien asutuksen ja palveluiden laajentuminen tulee aiheuttamaan haasteita toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttymiseksi.

Tavoitteena on täyttää toimintavalmiusaikatavoitteet pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti kaikissa kiireellisissä pelastustoimen tehtävissä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää riskiarvioon perustuvaa riittävää toimintavalmiutta. Suunnitteluperusteena käytetään pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta (SM 2025:2).
- Kiireellisiin pelastustoimen tehtäviin hälytetään aina pelastusryhmän tasoinen muodostelma. Pelastusryhmä voidaan koota useammalta paloasemalta.
- Pelastustoiminnalle (pelastusryhmä) asetetut toimintavalmiustavoitteet tulee täytyä vähintään 80 % kiireellisistä maakunnan tehtävistä, riskiluokan mukaisesti.
- Pelastustoiminnan johtokeskus (PelJOKE) perustetaan tilanteen niin vaatiessa. Taktisen johtamistason johtokeskuksen kokoonpano tulisi olla muodostettu kahden (2) tunnin kuluttua perustamiskäskystä.

Toimintavalmiusaikatavoitteet

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	6 min	10 min	20 min	-
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	50%	50%	50%	-
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta	10:00			
Pelastusryhmän riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina	9 min	12 min	20 min	-
Pelastusryhmän ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	50%	50%	50%	-
Pelastusryhmän toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta	13:00			
Pelastusjoukkueen riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	20 min	30 min	30 min	-

Taulukko 3: Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutason kehittämistarpeet kohdistuvat kahteen nykytilan kuvauksessa mainittuun ongelmariskiruutuun sekä yleisesti ruutuihin, jossa toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisissa tavoitteiden täyttymisissä on haasteita. Palvelutasopäätöskauden aikana käynnistetään selvitys, millä keinoilla alueille tuotettavat pelastustoiminnan palvelut saadaan nostettua vaaditulle tasolle toimintavalmiuden osalta.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää pelastuksen perusvalmiutta ja sitä nostetaan tarvittaessa turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla.
- Satakunnassa käytetään valmiuden nostoon pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisia pelastustoimen valmiustasoa, jotka ovat perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius. Valmiustasot ja päätöksentekoprosessi ovat kuvattuina tarkemmin erillisessä suunnitelmassa (SPEL Valmiuden nostot eri uhkaku- vissa).

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointi- alueen alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on tuottanut pelastustoiminnan hälytys- ja avunantopalvelut päivystäviltä ja sopimuspalokuntien paloasemilta. Päivystävät paloasemat ovat sijoittuneet alueille, joilla on suurin osa Satakunnan I ja II riskiluokan alueista. Päivystävien paloasemien henkilöstövoimavarojen tavoitemäärä vuonna 2024 oli 160 henkilötyövuotta, jotka jakautuivat alipäälyllystös- ja miehistö- virkoihin. Alipäälyllystöviranhaltijoita oli 23, joista 3 virkaa oli määräaikaista. Alipäälyllystös- ja miehistöviranhaltijoita käytetään ensisijaisesti pelastustoimen valmiuden ylläpitämiseen ja tehtäviin, lisäksi miehistöviranhaltijoita on käytetty hyvinvointialueen akuuttipalveluiden ensihoito- palveluiden tuottamiseen. Päivystävien paloasemien henkilöstöä on käytetty myös ensihoidon ja pelastustoiminnan synergiatoimintaan.

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavaroissa on ollut haasteita, kun samaan aikaan on ollut erilaisia poissaoloja ja poistumaa sekä merkittäviä henkilöstön saatavuusongelmia, jotka ovat vaikuttaneet suuresti tarvittavan valmiuden ylläpitoon.

Sopimuspalokuntien paloasemat ovat sijoittuneet koko maakunnan alueelle, ja ne ovat toimineet joko ensilähdön palokuntina alueellaan tai tarvittavien muodostelmien osina yhdessä päivystävien tai toisten sopimuspalokuntien kanssa. Palokuntasopimukset on tehty 49:n palokuntayhdistysten kanssa. Näissä sopimuksissa on määritelty muun muassa pelastustehtäviin osallistuvien sopimuspalokuntalaisten sopimusvahvuus. Vuonna 2024 Satakunnan sopimuspalokuntien hälytysosastojen yhteenlaskettu henkilöstövoimavarojen määrä oli 866 henkilöä.

Pelastustoiminnan johtamisen palveluiden keskeisin osa on päivystävä palomestari -toiminta, johon vuonna 2024 oli käytössä 18 päälyllystöviranhaltijaa.

Pelastuslaitoksen tilannekeskuspalveluiden tuottamiseen käytettiin vuonna 2024 viisi henkilötyövuotta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos ylläpitää riittäviä henkilöstövoimavaroja siten, että hyvinvointialueen eri osissa toteutuvat toimintavalmiudelle asetetut tavoitteet, ja että pelastuslaitoksella säilyy kyky tuottaa pelastustoimen palveluita myös muuttuneissa valmius- ja turvallisuustilanteissa.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää riittäviä henkilöstövoimavaroja hyvinvointialueen eri osissa, jotta pelastustoimen palveluiden saatavuus voidaan turvata koko maakunnan alueella. Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu edellyttävät riittävää määrällisesti pätevää päätoimista ja sopimuspalokuntien henkilöstöä.

Perusvalmiudessa pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön välittömässä valmiudessa olevan henkilöstön tavoitevahvuus on:

- Kolme päivystävää palomestaria
- Viisi pelastusryhmänjohtajaa
- Kaksikymmentäyksi (21) pelastajaa ja/tai vanhempaa pelastajaa
- Yksi tilannekeskuspäivystäjä

Tavoitteita sopimuspalokuntien ja sopimuspalokuntalaisten määrästä sekä laadusta käsitellään kohdassa 4.4.1 tarkemmin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päivystävillä paloasemilla tuotetaan pelastustoimintapalveluita päätoimisella henkilöstöllä.
- Sopimuspalokunnat tuottavat pelastustoimintapalveluita ja sen tukipalveluita palokuntasopimusten mukaisesti.
- Pelastuslaitos tuottaa pelastustoiminnan johtamisessa tarvittavat toiminnot Satakunnan hyvinvointialueella.
- Pelastuslaitos ylläpitää tilannekeskustoimintoja maakunnallisessa Satakunnan tilannekeskuksessa (SATA-TIKE).
- Pelastuslaitoksen henkilöresurssit perustuvat pelastuslaitoksen riskiarvioon ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitos seuraa henkilöstövoimavarojensa kehittämisen tarpeita huomioiden mm. työhyvinvoinnin, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja osaamisen hallinnan. Pelastuslaitoksen tulee työnantajana huolehtia veto- ja pitovoimatekijöistä, jotta riittävät henkilöstövoimavarat turvataan

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen periaatteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Päivystäville paloasemille on laadittu vuosi- ja viikkokoulutus suunnitelmat, joita seurataan osaamisenhallintajärjestelmässä (Safetypass) henkilökohtaisella tasolla. Järjestelmä myös hälyttää, mikäli vaaditut suoritteet puuttuvat. Osaamisenhallintajärjestelmä on kertonut myös eri paloasemien ja pelastusryhmien suorituskyvyn tilanteesta.

Sopimuspalokunnat ovat harjoitelleet viikoittain ennalta laaditun ja hyväksytyn harjoitus suunnitelman pohjalta. Pelastuslaitos on edellyttänyt sopimuspalokunnilta tiettyjä harjoitteita vuositasolla, ja suoritteista on ollut pidettävä kirjaa. Pelastuslaitos on käynyt seuraamassa harjoituksia suunnitelmallisesti. Lisäksi osaamisen kehittämistä on seurattu mm. HAKA-järjestelmän

kautta. Vuositasolla sopimuspalokuntien hälytysosastojen jäseniltä edellytetään 30 %:n osallistumista viikkoharjoituksiin.

Päivystävillä palomestareilla on ollut oma koulutusohjelmansa. Lisäksi jokainen palomestari on ylläpitänyt ja kehittänyt omaa nimettyä osaamisaluettaan. Ulkoisiin pelastussuunnitelmiin (UPS) liittyviin onnettomuusharjoituksiin on osallistuttu suunnittelulla ja harjoittelulla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen suorituskyyky pelastustehtävillä muodostuu riittävästä osaavasta henkilöstöstä. Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön osaamisen kehittämisestä tulee huolehtia koko työuran ajan. Osaamisen vaatimukset tulee perustua alueelliseen riskinarvioon ja oletettuun pelastustoiminnan tarpeisiin paikallisesti.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että päätoiminen päivystävien paloasemien henkilöstö kehittää osaamistaan suorituskyykyvaatimuksiin perustuen jokaisessa työvuorossa.

Päätoimisen pelastustoimintaan osallistuvien päällystöviranhaltijoiden osalta tavoitteena on kehittää osaamista suorituskyykyvaatimuksiin perustuen jokaisessa työvuorossa. Työnantaja järjestää pelastustoimintaan liittyviä koulutustilaisuuksia säännöllisesti. Henkilöt edistävät omia määriteltyjä osaamisalueitaan työvuorosta ja/tai toimistopäivillä. Päivystäville palomestareille järjestetään säännöllinen osaamisen kartoitus pelastustoiminnan johtamisesta.

Sopimuspalokuntien hälytysosastojen tavoitteena on toteuttaa ennalta suunniteltua ja hyväksyttyä kausiohjelmaa. Kausikoulutusohjelmien tulee perustua paloasemakohtaisesti määriteltyihin suorituskyykyvaatimuksiin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päätoiminen henkilöstö noudattaa ennalta laadittua, riskiarvioon perustuvaa koulutussuunnitelmaa. Koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain ja sen toteutumista sekä osaamisen kehittymistä seurataan omavalvonnan mittareilla.
- Sopimuspalokuntien osaaminen on liitetty osaksi palokuntasopimusta, jossa edellytetään suunnitelmallista kausiohjelmaa, jonka pelastuslaitos hyväksyy.
- Sopimuspalokuntien osaamisen kehittäminen ja lakisääteinen kouluttaminen ovat pelastuslaitoksen vastuulla. Osaamisen kehittämisessä voidaan hyödyntää ostopalvelusopimusta.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön tarvittavat suorituskyykyt tulee määritellä tarkemmin sekä yksilö-, ryhmä- että joukkueetasolle.

Osaamisen kartoituksen valtakunnallista mallia (OKA) pyritään laajentamaan myös muihin ammattiryhmiin kuin päivystäviin palomestareihin.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on asettanut fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasoksi Firefit-indeksi 3 kaikille savu- ja kemikaali- ja vesipelastustehtäviä suorittaville sisäministeriön julkaisun 2023:28 mukaisesti. Pelastustoimen muissa tehtävissä toimiville ei ole määritetty vaadittavaa fyysisen toimintakyvyn vaatimusta, mutta heille on asetettu suositus Firefit-indeksin 2 tasosta.

Pelastuslaitoksen henkilöstön fyysisen toimintakyvyn testaus koostuu työterveyden tekemästä työterveystarkastuksesta sekä pelastuslaitoksen omien Firefit-testaajien suorittamasta kunto-testauksesta. Sopimushenkilöstön osalta työterveys suorittaa terveystarkastuksen, jonka jälkeen kuntotestauksen suorittaa ulkopuolinen palveluntuottaja.

Fyysisen toimintakyvyn ylläpitäminen mahdollistetaan päätoimisen henkilöstön osalta siten, että työvuoron päiväpalveluohjelmaan sisältyy fyysisen toimintakyvyn ylläpito.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastustoimintaan osallistuvilta henkilöstövoimavaroilta vaaditaan tehtävän edellyttämää suorituskkyä. Tällä hetkellä fyysisen toimintakyvyn vaatimukset on asetettu ainoastaan vaativaa savu- ja kemikaalisukellusta suorittaville sekä vesipelastustoimintaa (vesisukellus ja pintapelastus) suorittaville. Muille pelastustoimintaan osallistuville fyysisen toimintakyvyn arviointi ja vähintään Firefit-indeksi 2 taso on suositus.

Fyysisen toimintakyky on osa pelastustoimen työturvallisuutta. Tavoitteena tulee olla, että fyysinen toimintakyky paranee ja sen myötä vaativiin tehtäviin kykenevien henkilöiden määrä kasvaa koko pelastuslaitoksen alueella. Sopimushenkilöstön osalta on etsittävä keinoja laskea kynnystä osallistua työterveystarkastusten lisäksi fyysisen kunnon testaamiseen ja oman fyysisen toimintakyvyn parantamiseen. Kynnystä osallistua testaukseen voidaan alentaa esimerkiksi lisäämällä paloasemilla tapahtuvia testauksia.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimintaan osallistuvien henkilöiden fyysiset toimintakykyvaatimukset ja suositukset pyritään täyttämään valtakunnallisen ohjeen mukaisesti (SM 2023:28).

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntalaisten fyysisen toimintakyvyn vähimmäistason määrittelyä ei ole aikaisemmin tehty niiden henkilöiden osalta, jotka eivät ole pelastussukelluskelpoisia. SM 2023:28 (7.3.2 taulukko 2) ohjeen mukaisesti perustehtäville ei ole vaatimusta, mutta suositus pelastustoimintakelpoisille on indeksin arvo 2. Satakunnassa voisi tulevaisuudessa olla sopimushenkilöstölle testi, jolla kelpoisuus perustehtäville varmennetaan.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan pelastuslaitoksen tavoitteena on kalustoinvestointien kautta ylläpitää ja kehittää pelastustoimen kalustovoimavaroja siten, että ne vastaavat riskianalyysin mukaisia tarpeita. Kaluston suorituskky, toimintavalmius ja monikäyttöisyys ovat keskeisiä tekijöitä tehokkaan pelastustoiminnan varmistamisessa. Tavoitteena on paitsi uudishankintojen toteuttaminen, myös nykyisen kaluston käytettävyyden parantaminen eri uhkakuvia vastaavaksi.

Kaluston kehittäminen on keskeinen osa toimintavalmiuden ylläpitoa. Ajantasainen ja toimintavarma kalusto mahdollistaa nopean ja tehokkaan reagoinnin onnettomuuksiin ja vaaratilanteisiin. Vasteaikojen lyhentäminen voi olla ratkaisevaa ihmishenkien pelastamisessa, ja kaluston suorituskky vaikuttaa suoraan pelastustoimien onnistumiseen. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla kaluston luotettavuus ja monipuolisuus korostuvat, sillä apua ei aina ole saatavilla läheltä.

Pelastuslaitoksen on myös kyettävä vastaamaan muuttuviin riskeihin, kuten ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin, liikenteen kasvuun, uusiin teollisuusprosesseihin ja merellisiin

pelastustehtäviin. Näihin varaudutaan muun muassa riskiperusteisesti sijoitetulla erikoiskalustolla sekä kaluston modulaarisuudella, joka mahdollistaa sen käytön useissa eri tehtävätyypeissä. Tämä parantaa resurssien liikkuvuutta ja tehokasta käyttöä koko maakunnan alueella

Satakunnassa kalustovoimavarat on mitoitettu siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet kyetään hoitamaan viivytyksettä ja tehokkaasti. Kaikilla paloasemilla (53) on perustehtäviin kykenevä sammutusauto ja siihen tarvittava irtokalusto. Raskaille ajoneuvoille on laadittu elinkaarisuunnitelma, kunnossapito-ohjelma ja kiertosuunnitelma, jotka perustuvat ajoneuvojen tehtävämääriin ja käyttöönottovuoteen. Lisäksi riskiarvion mukaisesti on sijoitettu erikoiskalustoa eri puolille Satakuntaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastustoimen tehtäväkenttä on laaja ja monipuolinen. Päivittäisissä onnettomuuksissa tarvittavan pelastuskaluston lisäksi kalustosuunnittelussa tulee huomioida esimerkiksi tulvantorjunta, myrskytuhot ja rauniopelastaminen, jotka edellyttävät omaa erikoiskalustoa. Pelastuslaitoksella on kehitetty kalustollista valmiutta hyödyntämällä erilaisia konttiratkaisuja, joilla tarvittavaa erikoiskalustoa voidaan helposti ja kustannustehokkaasti hyödyntää eri tilanteissa.

Kaluston kehittämisessä painotetaan myös kustannustehokkuutta ja elinkaaren hallintaa. Ennakoiva huolto, elinkaarisuunnittelu ja kiertosuunnitelmat vähentävät yllättäviä korjauskustannuksia ja parantavat kaluston käytettävyyttä. Kalustoinvestointien vaikuttavuutta seurataan systemaattisesti muun muassa vasteaikojen, käyttöasteen, huoltohistorian ja tehtävien hoitokyvyn perusteella. Näin varmistetaan, että investoinnit kohdistuvat tarkoituksenmukaisesti ja tukevat operatiivista toimintaa sekä pelastustoimen strategisia tavoitteita.

Henkilöstön näkökulmasta kaluston kehittäminen parantaa työturvallisuutta ja ergonomiaa. Moderni kalusto tukee pelastushenkilöstön työssä jaksamista ja vähentää tapaturmariskejä, mikä on tärkeää sekä yksilön että organisaation kannalta.

Lisäksi kalustohankinnoissa huomioidaan ympäristö- ja kestävyysnäkökulmat. Tavoitteena on siirtyä asteittain vähäpäästöisiin ja energiatehokkaisiin ajoneuvoratkaisuihin sekä edistää kiertettävien ja ympäristöystävällisten materiaalien käyttöä osana kestävän kehityksen periaatteita. Tämä tukee pelastuslaitoksen roolia vastuullisena viranomaisena ja osana laajempaa yhteiskunnallista kehitystä.

Satakunnassa on mm. 29 ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttämää kohdetta (UPS) jotka edellyttävät kalustoltakin erityistä suorituskykyä. Tehtävämääritään eniten Satakuntaa työllistävät tulipaloihin liittyvät tehtävät, liikenneonnettomuudet, vahingontorjuntatehtävät ja ensivastetehtävät sekä automaattiset paloilmoittimet. Lisäksi merellisiin ja vesipelastustehtäviin pitää kalustollisesti varautua koko Selkämeren alueella. Tämän vuoksi pelastuslaitos on laatinut mm. ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on kalustoinvestointien kautta ylläpitää riskinarviota vastaavaa pelastustoimen kalustovoimavaroja. Tavoitteena on uudishankkeiden lisäksi parantaa nykyisen kaluston laajempaa käytettävyyttä eri uhkakuvia vastaavaksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Riskianalyysin perusteella peruskalustoa on sijoitettu kaikille paloasemille. Kaikilla paloasemilla on sammutusauto tai säiliösammutusauto, jonka avulla kyetään suoriutumaan itsenäisesti tavanomaisista hälytystehtävistä sekä aloittamaan ensitoimet laajemman onnettomuuden hoitamiseksi.
- Kalustovoimavaroja voidaan siirtää toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaan. Toimintaympäristömuutoksia seurataan riskiarvion päivityksen yhteydessä.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskaudella on odotettavissa merkittäviä kalustohankkeita, ja ne tullaan kytke-
mään osaksi kalustoinvestointisuunnitelmaa. Tulevalla palvelutasokaudella tullaan laatimaan
kalustostrategia, jossa tarkastellaan mm. nostolava-autojen kokonaismäärää, merellisten suori-
tuskkykyjen taso, pelastustoimen viestiyhteyksiä ja varautumista niin normaaliaikojen kuin häi-
riö- sekä poikkeusolojen varalta. Suunnitelmat kalustovoimavaroista ja sen kehittämisestä laa-
ditaan riskiarviota ja tietojohtamista hyödyntäen.

4.2.2.7 Paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella on käytössään 53 paloasemaa sekä muita toimintaa tukevia kiinteistöjä. Pe-
lastuslaitos ei omista kiinteistöjä vaan vuokraa ne pelastustoimen käyttöön. Paloasemien laa-
jennus- ja korjaustarpeista pelastuslaitos neuvottelee kiinteistönomistajien ja hyvinvointialueen
kanssa. Pelastuslaitoksen käytössä oleviin kiinteistöihin on vuoden 2024 aikana tehty selvitys
rakennusten kunnosta osana palveluverkkoselvitystä. Paloasemakiinteistöissä on todettu kor-
jausvelkaa ja toimenpiteitä paloasemien kunnostamiseen ja uusien asemien rakentamiseen on
käynnissä useilla paikkakunnilla.

Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana paloasemien kulunvalvontaa on tehostettu ja vara-
voimakoneita lisätty. Varavoimakoneilla turvataan paloaseman toiminta sähkönjakelun häiriöti-
lanteissa, kriittisiä järjestelmiä ovat etenkin viesti- ja hälytysjärjestelmät, kaluston lähtövalmius,
lämmitys sekä huoltotoiminnot.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksella on tarve ylläpitää riittävää paloasemaverkkoa koko maakunnan alueella,
jotta edellytykset pelastustehtävien hoitamiselle toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukai-
sesti täyttyvät. Lisäksi paloasemaverkko vastaa pitkittyvien, päällekkäisten ja suurten tilanteiden
tarpeisiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin paloasemien osalta tavoitteena on tilatehokkuu-
den ja monikäyttöisyyden parantaminen.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on tuottaa palveluita terveellisissä ja turvallisissa toimitiloissa. Pa-
loasemien kuntoa on tarpeen seurata ja ylläpitää suunnitelmallisesti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää riskiarvion ja eri turvallisuustilanteiden tarpeisiin perustu-
vaa paloasemaverkkoa.

Palvelutason kehittämistarve

Paloasemakiinteistöihin liittyvää yhteistyötä tulisi kehittää vuokranantajien sekä hyvinvointialu-
een muiden toimijoiden kanssa.

4.2.2.8 Savusukelluskyvykyys alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnassa savusukelluskyvykyyttä ylläpidetään kaikilla päivystävillä paloasemilla (7) ja
osassa sopimuspalokuntien asemia. Päätoimisen henkilöstön fyysistä toimintakykyä testataan
vuosittain työterveyden valvonnassa kansallisten ohjeiden mukaisesti ja sopimuspalokuntien

osalta testaukset ostetaan ulkopuoliselta toimittajalta (Soteekki). Rakennuspaloja, joissa tarvitaan savusukelluskyvykkyyttä, on Satakunnassa vuositason hieman yli 100. Tämä on noin 2 % koko pelastustoimen vuotuisista tehtävistä.

Savusukelluskykyisten sopimuspalokuntalaisten vähenemisen takia suojaparin muodostaminen rakennuspalon alkuvaiheessa voi olla haastavaa etenkin hyvinvointialueen väestökeskittymien ulkopuolella. Savusukelluskykyisten määrää pyritään kasvattamaan tukemalla sopimuspalokuntien jäsenhankintaa ja kannustamalla palokuntalaisten toimintakyvyn kehittämistä. Sopimuspalokuntien henkilöstölle järjestetään kuntotestaus- ja terveystoimet oman kunnon kehittämiseksi.

Pelastuslaitoksella savusukelluksen kyvykkyyden vasteen hälyttämishetkellä määräytyy yksikkökohtaisesti ennakoon annetun arvon perusteella. Tämä arvo annetaan Hätäkeskuslaitokselle, joka suorittaa hälytysohjeen mukaisen hälyttämisen tilanteen edellyttämällä tavalla.

Riskinarvion perusteella savusukelluskykyä vaativiin tehtäviin hälytetään aina hälytysohjeen mukaan riittävä määrä savusukelluskykyisiä pelastusyksiköitä. Pelastusyksiköille määritellään savusukelluskyvykkyyden vastelaskentaa varten. Vastelaskennassa käytettävät arvot katselmoidaan, ja tarvittavat muutokset tehdään esitysten pohjalta pelastuslaitoksen ns. vastekonklaavissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Savusukelluskyvykkyyttä tarvitaan jatkossakin pelastustoimen vaativissa tehtävissä. Tämä valmius tulee olla riskiarvion perustuen mahdollisimman kattava koko Satakunnan alueella.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että jokaiseen savusukelluskyvykkyyttä vaativaan tehtävään hälytetään riittävät hälytystehtävän vaatimat voimavarat.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos arvioi vuosittain kaikkien paloasemien savusukelluskyvykkyudet ja antaa tarvittavat ohjeistukset Hätäkeskuslaitokselle savusukelluskyvykkyydestä maakunnan eri osissa.
- Savusukellusta edellytettäviin vaativiin tehtäviin hälytetään valtakunnallisen ohjeistuksen mukainen savusukelluskyvykkyyden koko Satakunnan alueella.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien savusukelluskyvykkyyttä tulee parantaa systemaattisesti sekä päätoimisen henkilöstön fyysisen kunnon ylläpitoa tulee tukea koko uran aikana suunnitelmallisesti.

4.2.2.9 CBRN-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää nykyistä valmiuttaan CBRNE-onnettomuuksien varalle.
- Kemikaali- ja erikoiskalusto sijoitetaan riskiarvion mukaisesti, tunnistuen esimerkiksi pisteriskikohteet.
- Pelastuslaitoksella huomioidaan henkilöresurssia suunniteltaessa vakavien vaarallisten aineiden onnettomuuden riskit ja suunnataan osaamisen kehittämistä CBRNE-toimintaan.

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on aiempina vuosina ylläpitänyt I-tason vesisukellusvalmiutta Kanta-Porin ja Rauman paloasemilla. Pintapelastusvalmius on ollut kaikilla päivystävillä paloasemilla ja osassa sopimuspalokuntien asemia. Venekalustoa on hankittu vuosien varrella riskianalyysin pohjalta eri paloasemille laadittujen öljyntorjuntasuunnitelmien mukaisesti. Satakunnassa on kaksi F-luokan keräävää öljyntorjunta-alusta (Meri-Pori ja Rauma) sekä useita D- ja E-luokan aluksia Selkämeren ja sisävesien läheisyydessä. Näitä aluksia ja veneitä hyödynnetään eri puolilla Satakuntaa vesipelastamisen tehtävillä.

Vesisukellustehtävään voi käyttää ainoastaan pelastustoimen vesisukeltajaksi nimettyjä henkilöitä, joilla on voimassa olevan ohjeistuksen mukainen vesisukelluskelpoisuus. Henkilöstön riittävyyttä parantaakseen pelastuslaitos on järjestänyt kaksi vesisukelluskurssia yhteistyönä yhteistyöalueen pelastuslaitosten kanssa. Vesi- ja pintapelastustehtävillä noudatetaan SM:n ohjetta 2023:28.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen tavoitteena on tuottaa I-tason vesisukellusvalmius Kanta-Porin ja Rauman paloasemilta. Vesipelastamisen perusosaamisen taso pyritään pitämään kaikilla paloasemilla (SM 2023:28 liite 3), ja kaikki päivystävät paloasemat tuottavat vähintään pintapelastusvalmiutta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää vesisukellus- ja pintapelastusvalmiutta alueellaan.

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena pidetään, että tulevana vuosina vesisukeltajien määrä pysyy vähintään nykytasolla ja tämä edellyttää sitä, että vuosittain Satakunnasta hakeutuu pelastajia vesisukelluskursseille. Lisäksi pelastajarekrytoinnissa vesisukelluspätevyys katsotaan eduksi. Tähän tulee varata määrärahat vuosittain, ja henkilöstöä tulee kannustaa koulutukseen. Lisäksi sopimuspalokuntien pintapelastusvalmiutta tulee kehittää ja pintapelastuskursseja järjestää palvelutasokauden aikana. Pelastuslaitos arvioi vuosittain kaikki paloasemat kyvykkyytlaskelman pohjalta ja tekee tarvittavat muutokset Hätäkeskuslaitokselle pintapelastusvalmiudesta maakunnan eri osissa.

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Aluehallintoviranomainen on arvioimassa pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjunnan valmiuksia vuoden 2025 aikana. Pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntataso on B, jota ei tällä hetkellä saavuteta. Merkittävimmät puutteet ovat tasolla A lainsäädäntöperustassa, ohjeidenmukaisessa toiminnassa ja sopimuksellisuudessa sekä talouskorvaushallinnossa. Muilla tasoilla puutteet jakaantuvat eri osa-alueille.

Aluehallintoviraston edellisen arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Ympäristövahinkojen torjunnan osalta tulee tehdä yhteistyötä kuntien kanssa ja merialueella Rajavartiolaitoksen kanssa. Toiminnallisesti ympäristövahinkojen torjunta on osa pelastuslaitoksen päivittäistä pelastustoimintaa. Kohdassa 4.2.2.10 on kuvattuna tarkemmin mm. merialueiden vahingontorjuntaan käytettävä aluskalusto.

Pelastuslaitos pyrkii ympäristövahinkojen torjunnan järjestelyissä yhtenäisyyteen niin kalustossa kuin toiminnassa sekä sellaisiin välineisiin ja tapoihin, jotka ovat yksinkertaisia ja helppokäyttöisiä. Viranomais- ja kuntayhteistyöstä on huolehdittava. Järjestelyissä kiinnitetään erityistä huomioita toiminnallisuuteen tehdyn riskiarvion pohjalta (riskit ja uhat on arvioitu YVT-valvontaohjeen mukaisesti). Ympäristövahinkojen torjuntatoimiin osallistuvan henkilöstön koulutus ja varustetaso sekä torjuntatoimien erityiskalusto pidetään sellaisella tasolla, että mahdollisen onnettomuuden tapahduttua voidaan Satakunnassa aloittaa välittömät ja tehokkaat torjuntatoimet.

Ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta tulee jatkuvasti kehittää. Mittarina toimii aluehallintoviraston laatima seurantalomake. Tavoitteena on täyttää B-torjuntavalmiustaso.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos pyrkii säilyttämään nykyiset torjuntatoimet ja siihen varatun torjuntakaluston maakunnan eri osissa riskiarvioon perustuen.
- Pelastuslaitos kehittää käytännön torjuntatoimia siten, että Satakunta olisi vuoteen 2030 mennessä ympäristövahinkojen torjunnassa tasolla B (AVI:n luokitus).
- Tehdään tarvittavat yhteistyösopimukset, jotka mahdollistavat mahdollisimman tehokkaan yhteistyön ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiuksissa.

Palvelutason kehittämistarve

Kehitetään toimintaa siten, että pelastuslaitos saavuttaa ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden tason B viimeistään tämän vuosikymmenen aikana. Käytännössä tämä tulee toteutumaan suunnitelmia päivittämällä.

Tarkemmat kehittämiskohteet on määritetty YVT-suunnitelmassa.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos varautuu pelastamaan ihmisiä korkealta tai kuiluista ja kaivannoista nostolava-autojen ja erilaisten köysitekniikoiden avulla. Ensisijaisesti pelastusteknisenä apuvälineenä käytetään nostolava-autoa. Satakunnassa on neljä nostolava-autoa välittömässä valmiudessa (Kanta-Pori, Rauma, Huittinen ja Kankaanpää).

Putoamisvaarallisella alueella työskentely (PVAT) on yleistermi, joka sisältää myös kattotyöskentelyn, laskeutumisen, henkilön nosto- ja laskutekniikat, puomitikas- ja nostolava-auton korissa työskentelyn sekä muun putoamisvaarallisella alueella tapahtuvan pelastustyön. Pelastuslaitoksella on ylläpidetty tason II suorituskykyä Kanta-Porin ja Rauman paloasemilla. Muilla päivystävillä paloasemilla on ylläpidetty tason I suorituskykyä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos ylläpitää riittävää osaamista ja kalustoa vaativien tehtävien varalle. Pelastusyksiköiden suorituskyky ja osaamisvaatimukset määritellään riskiympäristön mukaan.

- Satakunnassa PVAT-osaamista vaativiin onnettomuustilanteisiin määrätään aina niihin koulutetut ja perehdytetyt henkilöt pelastusyksikön suorituskyvyn mukaisesti.
- Tason II suorituskykyä ylläpidetään Rauman ja Kanta-Porin paloasemilla.
- Tason I suorituskykyä ylläpidetään muilla päivystävillä paloasemilla.

Palvelutason kehittämistarve

PVAT osaamiseen liittyen suorituskykyvaatimukset tulee kirjata paloasemakohtaisesti tarkemmin, perustuen alueen riskiympäristöön. Maakunnan nostolava-autojen määrän tarkastelu palvelutasokauden aikana tehdään riskiarvion ja tietojohtamisen avulla. Tulosten perusteella laaditaan suunnitelmat tuleviin investointisuunnitelmiin.

4.2.2.13 Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on laatinut sammutusvesisuunnitelman, joka on päivitetty vuonna 2025. Pelastuslaitos tarvitsee vettä rakennus-, maasto- ja liikennevälinepalojen sekä muiden tulipalojen yhteydessä. Vettä tarvitaan tulipalon sammuttamiseen, palon leviämisen ja uudelleen syttymisen estämiseen (riskiarvio).

Pelastuslaitoksen tärkeimmät vesilähteet ovat pelastuslaitoksen itse mukanaan kuljettava vesi sammutus- ja säiliöautojen säiliöissä, kunnallisen vesijohtoverkoston palopostit ja palovesiasemat sekä luonnon vedenottopaikat, kuten järvet, joet, lammet jne. Luonnon vedenottopaikat on pääsääntöisesti perustettava etukäteen, ja ne on mainittu pelastuslaitoksen lisävesisuunnitelmassa.

Pelastuslaitokselle on tämän lisäksi muodostettu kolme vesihuoltopalokuntaa, jotka hälytetään koko maakunnan alueelle vaativimmissa, paljon vettä tarvitsevista onnettomuustilanteissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain 30 §:n 1. momentin mukaan pelastuslaitoksen tulee tehdä sammutusvesisuunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta. Suunnitelma on tehtävä yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja pelastustoimen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa.

Sammutusvesisuunnitelma on laadittu siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat pelastustoimen palvelutasopäätöksessä määritellyjä onnettomuusuhkia.

Onnettomuuksiin varautumiseksi on pidettävä jatkuvasti yllä tehtävien edellyttämää letkukalustoa ja vedenkuljetuskapasiteettia.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Sammutusveden saamisen valmiudesta alueen eri osissa päätetään sammutusvesisuunnitelmassa.
- Sammutusveden hankinta ja toimittaminen tulee olla onnettomuusuhkia vastaavalla tasolla

Palvelutason kehittämistarve

Satakunnan alueella tulee tehdä yhteistyötä kuntien kanssa luonnon vedenottoapaikkojen mahdollistamiseksi systemaattisemmin. Vesistöjä löytyy, mutta veden viereen pääseminen raskailla autoilla ei ole koko maakunnan alueella mahdollista. Tämä suunnittelu ja turvallisten paikkojen systemaattinen suunnittelu vähentäisi myös runkolinjoista veden ottamista. Toimintaa tulee kehittää siihen suuntaan, että luonnon vedenottoapaikkoja hyödynnetään entistä tehokkaammin ja asia huomioidaan onnettomuustilanteiden johtamistoiminnoissa.

4.2.2.14 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalaisen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan alueellisen riskiarvion (2023) mukaisesti paikallisia riskiskenaarioita ovat mm. tulvat, laaja tai useampi yhtäaikainen maastopalo, sään ääri-ilmiöt, ydinvoimalaitoksen onnettomuus tai säteilyonnettomuus, merellinen monialaonnettomuus ja liikenteen suuronnettomuus. Kaikkiaan skenaarioita tässä arvioissa on 16. Selvä on, että erilaiset muutostekijät haastavat myös pelastuslaitosta ja pelastustoiminnan suunnittelua. Tehdyn arvion mukaisesti Satakunnassa on pyritty olemaan kehityksessä mukana ja edellä mainittuihin esimerkinomaisiin mahdollisiin onnettomuustilanteisiin on varauduttu. Satakunnan paloasemaverkko on kattava ja erityiskalusto on pyritty sijoittamaan riskikeskittymien läheisyyteen. Erityiskalusto ja sen hälyttäminen on otettu huomioon vastesuunnittelussa (ERICA). Lisäksi Satakunnassa on välittömässä valmiudessa kolme päivystävää palomestaria, jotka voivat tarvittaessa muokata onnettomuuspaikalle hälytettävää muodostelmaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Muuttuvaa ympäristöä tulee seurata ja tietoja sekä resursseja sekä suunnata että täydentää tarpeen mukaisesti. Suunnittelu, tiedolla johtaminen ja raportointi tulevat korostumaan tulevaisuudessa.

Satakunnassa on tunnistettu muuttuvasta riskiympäristöstä mm. rauniopelastuskyvyn tarve. Tähän liittyen alueellisesti on alettu määrittää suorituskykyvaatimuksia onnettomuustyyppiin liittyen. Suorituskykyyn liittyy keskeisesti osaaminen ja välineistö.

Rauniopelastamisen suorituskykyyn liittyen on tunnistettu ja käynnistetty yhteistyö muiden viranomaisten ja vapaaehtoisten, erityisesti koiratoimijoiden, kanssa. Yhteistyöalueen tasolla on käynnistetty hanke rauniopelastamisen kehittämiseksi ja suorituskyvyn määrittämiseksi. Pelastuslaitos on tämän lisäksi mukana kansallisessa rauniopelastamisen kehittämishankkeessa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos seuraa aktiivisesti alueellisen toimintaympäristön muutoksia ja reagoi niihin tarvittaessa.
- Alueellisen riskiarvion pohjalta erityiskaluston sijoittuminen erilaisille onnettomuustyypeille on suunniteltu ja toteutettu maakunnan alueelle. Vahvistetaan tietämystä olemassa olevista kalusto- ja muista resursseista sekä parannetaan eri resursien käytettävyyttä.
- Rauniopelastamisen suorituskykyä kehitetään alueellisesti ja yhteistyöalueen tasolla.

Palvelutason kehittämistarve

Vihreän siirtymisen myötä teollisuus mm. uuden vetyteknologian kehittämisen myötä tulee mahdollisesti asettamaan pelastustoiminnalle uuden tyyppistä varautumista onnettomuustilanteisiin. Kehitystä tulee seurata ja pelastuslaitoksella tulee olla valmius vastata uudentyyppisiin haasteisiin niin osaamisessa kuin kalustovaatimuksissakin.

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää pelastusviranomaispäivystystä pelastustoiminnan johtamisvalmiuksien varmistamiseksi kolmelta paloasemalta. Tilannepaikan johtamisvalmiuksien turvaamiseksi pelastuslaitos järjestää sisäistä täydennyskoulutusta sekä päätoimisille että sopimuspalokuntien pelastusryhmänjohtajille.
- Yhteistyöalueen johtokeskuksen, LÄNSI JOKE:n, toimintaa pyritään yhteensovittamaan ja valvomaan, että se palvelee Satakunnan pelastuslaitoksen tarpeita yhteistyöalueen tasolla.
- Pelastuslaitos vastaa pelastustoimen tilannekuvatoiminnan järjestämisestä hyvinvointialueella yhteistoiminnassa pelastustoiminnan yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kanssa.
- Pelastustoiminnan johtokeskus (PelJOKE) perustetaan tilanteen niin vaatiessa. Taktisen johtamistason johtokeskuksen kokoonpano tulisi olla muodostettu kahden (2) tunnin kuluttua perustamiskäskystä.

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Yhteistyöalueen johtokeskuksen nykytilan kuvaus on kompleksinen. Yhteistyöalueen viitekehiksessä palvelu ei tuo sellaista lisätarvetta, jota ei alueella pystyittäisi jo tuottamaan. Suurin osa Länsi-Suomen yhteistyöalueen johtokeskuksen palveluista kohdistuu vain Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen tarpeisiin. Toiminta vaatii kehittämistä ja kansallista ohjausta.

Pelastustoiminnan johtamisesta yhteistyöalueella siten, että yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi, ei käytäntöjä ole sovittu.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Hyvinvointialueen tulee päättää järjestämisvastuullaan olevien tehtävien tarkoituksenmukainen toteuttaminen. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia tehtäviä voidaan asetuksella koota yhteen useammalta hyvinvointialueelta yhden hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialue voi myös sopia toisen hyvinvointialueen kanssa jonkin järjestämisvastuullaan olevan tehtävän hoitamisesta. Sopiessaan pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien järjestämisestä tulee päättää myös siirretyn tehtävän asianmukaisen järjestämisen valvonnasta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Länsi-Suomen yhteistyöalueella tulee sopia LÄNSI JOKE:n tuottamista palveluista yhteistyöaluetasolla ja tuotetun palvelun kustannuksista.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoimi on monilta osin lähipalvelua, jolloin palvelun saatavuus ja saavutettavuus ovat keskeisessä asemassa. Hyvinvointialueiden on kuitenkin perusteltua tehdä yhteistyötä sekä onnettomuuksien ehkäisyn että pelastustoiminnan osalta. Asiantuntijoiden hyödyntäminen, kalustoresurssien kustannustehokas käyttö sekä varautuminen suuriin onnettomuustilanteisiin ovat esimerkkejä hyvinvointialueiden yhteistyömahdollisuuksista. Asetuksella mahdollisesti koottavien palveluiden suunnittelussa tulee huomioida palvelun järjestämiskustannusten lisäksi hyvinvointialueilla olevat erilaiset yhteistyön muodot ja niiden turvaaminen.

Länsi-Suomen yhteistyöalueella toimivan LÄNSI JOKE:n toimintaa kehitetään ja valvotaan yhteistyössä yhteistyöalueella. Kehittämisen työryhmiin on nimetty edustajat Satakunnan pelastuslaitokselta

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos antaa virka-apua muille viranomaisille. Virka-avun antamisesta päättää virka-apupyynnön vastaanottava päivystävä palomestari, joka myös määrittää virka-apua antavan yksikön ja sen hälyttämisen. Suurin osa virka-avusta koskee terveydenhuollon yksiköille annettavaa virka-apua. Tietyissä tapauksissa virka-avun käynnistäminen on määritetty jo etukäteen laadituissa hälytysvasteissa. Vuositasolla virka-aputehtävien määrä on noin 30.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Viranomaisten velvollisuudesta antaa virka-apua muille viranomaisille on säädetty kunkin viranomaisen toimintaa ohjaavassa lainsäädännössä. Pelastuslain mukaan pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi (2011/379, 50 §). Virka-avun antaminen on osa yhteiskunnan resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä

Pelastuslaitos antaa tarkoituksenmukaista virka-apua, jos se ei merkittävästi laske palvelutasoa, tai aiheuta merkittäviä kustannuksia. Seurantamittarina toimii virka-aputehtävien määrä ja laatu.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Palvelutason kehittämistarve

Virka-apu on yksi tapa varmistaa viranomaisten tehtävien asianmukainen hoitaminen ja toisaalta varmistaa käytettävissä olevien resurssien tarkoituksenmukainen käyttö. Virka-aputehtävien määrän ja laadun kehittymistä tulee seurata ja tarvittaessa määrittää annettavalle virka-avulle tuottamiskustannuksiin perustuva maksu.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on laatinut HNS (Host nation support) -suunnitelman, jossa määritellään pelastuslaitoksen tilanneorganisaatio sekä toimenpiteet kansallisen tai kansainvälisen avun vastaanottamisessa. Suunnitelma kattaa koko avun vastaanottamisen ketjun aina avun pyytämisestä sen pois lähettämiseen. Suunnitelma jakautuu pääsuunnitelmaan sekä kolmeen liitteeseen. Pääsuunnitelmassa käydään lävitse kansallisen ja kansainvälisen avun terminologia sekä avun pyytämisen prosessit. Suunnitelmassa esitetään vaiheittain avun pyytäminen sekä toiminnan järjestelyt ja niiden käynnistäminen. Suunnitelman ensimmäisessä liitteessä käydään lävitse kansallisen avunpyynnön sisältö sekä linjauksia mitä apuun tulevilta joukoilta edellytetään, esimerkiksi 8 tunnin omatoimivaraisuus huoltojen osalta tai yhteysvälineiden mukana tuonti. Ensimmäisessä liitteessä ei käsitellä KV-avun pyytämistä, sillä tätä varten on valtakunnallinen malli, joka kuvataan pääsuunnitelmassa. Toisessa liitteessä on esitetty vaatimukset majoituspaikaksi hyväksyttäviksi kohteiksi, lisäksi liitteessä on kirjattu valmiiksi soveltuvia kohteita. Kolmannessa liitteessä on kuvattu avun vastaanottamista ja lähettämistä varten perustettavan keskuksen tarkempi toiminta sekä mitä heidän tulee ottaa huomioon joukkojen saapuessa ja lähtiessä, mitä joukoille tulee vähintään kertoa. Suunnitelman laatimisessa on osallistettu pelastuslaitoksen päätoimista henkilöstöä sekä niitä sopimuspalokuntalaisia, jotka ovat kansainvälisen pelastustoiminnan kursseja käyneet. Kurssin käyneitä Satakunnassa on tällä hetkellä vajaa 10.

Avun vastaanottamisen valmiutta ylläpidetään kaksi kertaa vuodessa kokoontuvan pelastuslaitoksen sisäisen valmiusryhmän avulla. Valmiusryhmä muodostuu suunnitelmaa tehneistä henkilöistä. Ryhmän tarkoituksena on kehittää suunnitelmaa ja parantaa avun vastaanottamisen valmiutta. Ryhmä on vuodesta 2023 lähtien vuosittain pitänyt päällystölle harjoituksen avun vastaanottamiseen liittyvistä järjestelyistä. Harjoituksessa on perustettu avun vastaanottamiseen tarvittavat pisteet.

Avun vastaanottamiseen liittyvän ja suunnitelman mukaisen kaluston hankinta on vielä kesken. Varastointi tultaisiin suorittamaan pelastuslaitoksen johtamiseen tarkoitetussa kontissa.

Ulkomaille annettavaan apuun ei ole pelastuslaitoksella toistaiseksi erillistä valmiutta. Pelastuslaitoksella ja Pirkanmaalla oli yhteinen CBRNE-hanke, jonka tavoitteena oli kehittää valmiuksia kansallisen ja kansainvälisen avun antamisessa. Hankkeen kautta hankittiin kemikaalien tunnistamiseen tarkoitettua mittalaitteistoa, joka sijoitettiin Satakunnassa Harjavallan paloasemalle. Osa pelastuslaitoksen henkilöstöstä on Pelastusopiston ylläpitämässä kansainvälisen avun antamisen asiantuntijarekisterissä ja voi koulutuksensa puolesta osallistua sisäministeriön kokoamiin muodostelmiin yksittäisinä henkilöinä. Vuonna 2024 Suomeen perustettiin kaksi rescEU-valmiusvarastoa. Varastojen perustamisesta ja ylläpidosta vastaa sisäministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Huoltovarmuuskeskus ja Säteilyturvakeskus. Kaluston lähettämistä ja kohdemaan kouluttamista varten on eri turvallisuusviranomaisista koulutettu henkilöstöä. Satakunnan pelastuslaitokselta koulutuksen on käynyt kaksi henkilöä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksella on tarve varautua pitkittyneisiin ja laajoihin onnettomuuksiin. Toimintaympäristöanalyysin ja alueellisen riskiarvion perusteella on mahdollista, että Satakunnassakin sattuu lähitulevaisuudessa suuronnettomuus, jonka hoitamiseen tarvitaan apua muilta pelastuslaitoksilta tai kansainvälisiltä toimijoilta. Pelastuslaitos on laatinut tätä varten HNS-suunnitelman kansalliselta pohjalta ja suunnitelma mahdollistaa myös ulkomaisen avun vastaanottamisen. Velvoite suunnitelman laatimiselle tulee pelastuslaista (38§).

Kehitetään edelleen toimintaa laaditun suunnitelman pohjalta ja pyritään lisäämään niiden henkilöiden määrää, jotka voisivat hakeutua kansainvälisen pelastamisen peruskurssille. Jatketaan vuosittaisten harjoitusten pitämistä, joissa testataan pelastuslaitoksen kykyä toimia kansallisen ja kansainvälisen avun vastaanottajana.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos jatkaa ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämien valmiuksien ylläpitoa ja kehittää aluksi toimintaa kansallisista lähtökohdista yhteistyössä Länsi-Suomen yhteistyöalueen kanssa.
- Pelastuslaitoksen henkilöstöä voidaan käyttää yksittäisinä asiantuntijoina ulkomaille tapahtuviin operaatioihin, mutta tässä vaiheessa ei vielä ole kykyä lähettää muodostelmia yli kansallisten rajojen.

Palvelutason kehittämistarve

Ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon tarvitaan määrätty peruskalusto. Lähitulevaisuudessa Satakuntaan tulee hankkia avun vastaanottamiseen liittyvää pienkalustoa, jolla parannetaan yhteisen tilannekuvan muodostamista. Lisäksi tulee tehdä sopimukset paikallisista tulkkipalveluista kansainvälisten henkilöiden kommunikoinnin parantamiseksi.

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1 Hälytysohje*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksella on ajantasainen hälytysohje, joka on laadittu yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien tahojen kanssa. Hälytysohjeen toteutumista ja kehittämistarpeita seurataan pelastuslaitoksen vastetyöryhmässä neljännesvuosittain. Omavalvontasuunnitelmaan on kirjattuna yksityiskohtaisemmin hälytysohjeen arvioinnissa käytettävistä mittareista.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos toimii aktiivisesti keskinäisen avunannon suunnittelussa yhteistyöalueen pelastuslaitosten kanssa ja ylläpitää yhteistyösuunnitelmia näiden kanssa. Pelastustoimintaan liittyviä yhteistyösuunnitelmia ylläpidetään myös esimerkiksi Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa säteilyonnettomuuteen varautumisen osalta.

4.3.3 Yhteistyösuunnitelmat*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos vastaa yhteistyösuunnitelmien laadinnasta ja ylläpidosta pelastuslaitokselle kuuluvien suunnitelmien osalta.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii riskianalyysin perusteella pelastustoiminnassa ja sen johtamisessa tarvittavat suunnitelmat ja vastaa niiden ajantasaisuudesta vuosittain.

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Satakunnan hyvinvointialueella erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat ja kohteisiin liittyvät muut pelastustoimen valvontaa ja suur-onnettomuusharjoittelua koskevat velvoitteet hoidetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevien säädösten ja ohjeiden mukaisesti.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

Muilla pelastustoimen suunnitelmilla voidaan ohjata esimerkiksi henkilöstövoimavarojen käyttöä ja kehittämistä, investointien suunnittelua tai pelastustoimeen liittyvien tukitoimintojen järjestämistä. Ei asetuksen edellyttämällä suunnitelmilla voidaan varautua toimintaan tai materiaalliseen apuun eri toimijoiden kanssa. Pelastuslaitos laatii omaa toimintaansa tukevat suunnitelmat ja ylläpitää niiden ajantasaisuutta.

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnassa sopimuspalokuntatoiminta perustuu palokuntayhdistysten kanssa tehtyihin alue- ja palokuntasopimuksiin ja muu vapaaehtoistoiminta toimijoiden kanssa tehtyihin kumppanuussopimuksiin ja vastaaviin sekä erimuotoiseen pelastustoimen kansalaistoimintaan.

Sopimusten tavoitteena on ollut määritellä toimijoiden tuottama palvelu, mahdolliset korvauskäytännöt ja muut tekijät kuten elinvoimaisuuden edistäminen.

Pelastuslaitos on solminut palokuntasopimukset 49 yhdistysmuotoisen vapaaehtoispalokunnan kanssa, lisäksi on yhteistyösopimukset kolmen järvi- ja meripelastusyhdistyksen ja neljän teollisuuspalokunnan kanssa. Palokuntasopimuksiin on kirjattu kunkin yhdistyksen velvoitteet palvelutuotannosta. Palokuntasopimuksissa ei ole määritelty lähtöaikaa hälytykseen, sillä palokuntien uskotaan lähtevän niin nopeasti kuin kykenevät. Pelastustoimen onnettomuustietokannan (Pronto) mukaan lähtöaikojen keskiarvo on viime vuosina ollut 5–7 minuuttia.

Sopimuspalokuntien vahvuudet on tarkistettu vuosittain. Kriteerit täyttäviä hälytysosaston jäseniä oli 866 vuoden 2025 alkaessa. Sopimuspalokunnat ovat sitoutuneet tuottamaan (24/7/365) vähintään 253 hälytyskelpoisen sopimuspalokuntalaisen vahvuuden.

Vuosittain on lisäksi tarkistettu palokuntien kyvykkyudet eri tehtäviin, joiden perusteella on määritelty onnettomuustilanteeseen käyttökelpoiset yksiköt hätäkeskustietojärjestelmä ERI-CAan. Savusukelluskyky on 30 sopimuspalokunnalla.

Sopimuspalokunnilla on vuositasolla ollut noin 2 500 pelastustoimen tehtävää. Pelastuslaitos ei maksa henkilökohtaisia korvauksia sopimuspalokuntalaisille. Korvaus maksetaan sopimuspalokunnalle osin suoritteisiin pohjautuen.

Sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli turvallisuusviestintätapahtuminen järjestämisessä. Vuositasolla sopimuspalokunnat järjestävät yli 100 tilaisuutta, joissa käsitellään kansalaisten turvallisuuteen liittyviä asioita. Samalla yhdistykset tuovat tutuksi sopimuspalokuntatoimintaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Sopimuspalokunnilla on keskeinen rooli pelastustoiminnan palveluiden tuottamisessa Satakunnassa. Onnettomuustilastojen mukaan sopimuspalokunnilla on Satakunnassa noin 5 000 hälytystehtävä. Ilman vireää sopimuspalokuntatoimintaa pelastustoimen palvelutasoa ei kyetä ylläpitämään nykyisellään.

Jatkossakin sopimuspalokuntalaisten ja muiden vapaaehtoisten käyttö osana pelastustoimen palvelutuotantoa takaa eri alueilla onnettomuustilanteissa hyvän suorituskyvyn. Lisäksi sopimuspalokunnilta edellytetään operatiivisissa tehtävissä sopimuksen mukaista suorituskykyä palokuntakohtaisesti sekä toivotaan mahdollisimman aktiivista osallistumista turvallisuusviestintään ja -koulutukseen.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Hyödynnetään sopimuspalokunta- ja vapaaehtoistoimintaa pelastustoimen palveluiden tuottamisessa, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti mielekästä.
- Ylläpidetään ja kehitetään tarpeisiin ja sopimuspalokuntatoiminnan elinvoiman tukemiseen tähtäävää tarkoituksenmukaista sopimuspalokuntajärjestelmää.
- Tuetaan hälytysosastokelpoisten sopimuspalokuntalaisten määrän pitämistä vähintään nykyisellä tasolla sekä sopimuspalokuntalaisten osaamisen ja toimintakyvyn kehittymistä.
- Otetaan sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpito ja kehittäminen huomioon pelastuslaitoksen toiminnan suunnittelussa, talousarviossa ja investointisuunnitelmassa.
- Suhtaudutaan myönteisesti sopimuspalokuntien mahdolliseen erikoistumiseen.
- Ylläpidetään ja kehitetään yhteistyötä paikallisten meri- ja järvipelastusyhdistysten kanssa.
- Hyödynnetään sopimuspalokunta- ja vapaaehtoistoimintaa turvallisuusviestinnän tapahtumien järjestäjänä.
- Lisätään sopimuspalokuntien valmiuksia poikkeusolojen toimintaan.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien hälytystoimintaan osallistuvien henkilöiden ikääntyminen ja henkilömäärän laskeminen uhkaavat etenkin palokuntien päiväajan valmiutta. Eri ongelmia ratkaistaan mm. pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välisessä niin sanotussa PeSo-työryhmässä. PeSo-työryhmän työ keskittyy palokuntasopimusjärjestelmän ja sopimustekstien kehittämiseen.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on osoittanut sopimuspalokuntien toiminnan tukemiseen kaksi henkilötyövuotta, millä on korostettu sopimuspalokuntien tärkeyttä. Tämän lisäksi sopimuspalokunnille on nimetty päivystävistä palomestareista tiimi, joka on seurannut päivittäistä ja viikoittaista palvelutuotantoa tarkemmin ja raportoinut toiminnasta sopimuspalokuntatoiminnan vastuuhenkilölle.

Pelastuslaitos järjestää lisäksi säännöllisesti joka kuukausi sopimuspalokunnille infotilaisuuden, jossa käsitellään sopimuspalokuntien kannalta ajankohtaisia asioita. Keväisin ja syksyisin on aina isommat läsnäolotapahtumat Keskuspaloasemalla, joihin kootaan alan merkittävimmät uudistukset ja linjaukset keskitetysti. Sopimuspalokunnilla on vapaa pääsy Turvallisuuskeskuksen harjoitusalueelle Poriin ylläpitämään ja kehittämään omaa osaamistaan ympäri vuoden.

Pelastuslaitos ja Satakunnan sopimuspalokunnat ovat nimenneet yhteistyöryhmän kehittämään ja lisäämään sopimuspalokuntatoimintaa. Yhteistyöryhmästä käytetään nimeä PeSo ja se koontuu 6–8 kertaa vuodessa. Merkittävänä tavoitteena ryhmällä on hälytysosaston jäsenten määrän kasvattaminen sekä savusukelluskyvykkyyden lisääminen koko maakunnan alueelle.

Pelastuslaitos on solminut yhteistyösopimuksen Rauman meripelastusyhdistyksen, Isojärven järvipelastusyhdistyksen ja Pyhäjärven järvipelastusyhdistyksen kanssa. Näitä sopimuksia on tarkoitus jatkaa edelleen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väki Satakunnan lähes kaikista kunnista vähenee ja ikääntyy, mikä osaltaan haastaa sopimuspalokuntatoimintaa isossa osassa maakunnan aluetta. Onnettomuuksien määrä Satakunnan alueella ei ole muuttunut ja sopimuspalokuntien käyttö ei ole eri onnettomuustehtävillä vähenevässä. Sopimushenkilöstön suorituskyykyä tarvitaan jatkossakin.

Pyritään pitämään palokuntayhdistykset elinvoimaisina ja lisäämään mm. nuorisosastojen määrää eri sopimuspalokunnissa. Lisäksi siirtyminen nuoriso-osastosta hälytysosastoon tulee turvata hyvän koulutustoiminnan ja erikoistumisen kautta. Lisäksi tulee panostaa uusien jäsenten rekrytointiin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Edistetään vapaaehtoistoimintaa tukemalla sen pelastustoimea edistäviä toimintamuotoja mahdollisuuksien mukaan.
- Pelastuslaitos osoittaa sopimuspalokuntatoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit
- Osallistutaan ja tuetaan sopimuspalokuntien henkilöstön rekrytointia jatkuvana toimintana, myös pitovoimaan kiinnitetään huomiota.
- Pelastuslaitos järjestää kuukausittain sopimuspalokunnille suunnattuja koulutus- / infotilaisuuksia.
- Tuetaan palokuntanuorisotoimintaa tavoitteena turvata sopimuspalokuntien jatkuvuus.
- Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien näkyvyyttä aktiivisella viestinnällä.
- Meri- ja järvipelastusyhdistyksien kumppanuussopimuksia kehitetään.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien elinvoima ja vähintään Satakunnan nykytasoinen suorituskky on turvattava. Hälytysosastojen henkilömäärät ovat koronapandemian aikana pudonneet ja aktiivisia toimijoita pitää systemaattisesti saada lisää.

Muutamat pelastuslaitoksen vuokraamista sopimuspalokuntien käytössä olevista toimitiloista ovat toiminnallisesti huonossa kunnossa, eivätkä ne täytä kaikilta osin työsuojelullisia, toiminnallisia eivätkä rakenteellisia vaatimuksia. Tällaisten tilojen osalta uudishankkeen tai perusrannuksen suunnittelua tulee käynnistää.

Tavoitteena sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisessä on, että sopimuspalokunnat ovat elinvoimaisia vielä kymmenien vuosien päästäkin. Tämän tahtotilan toivotaan leviävän laajemmalle yhteiskunnassa. Paloasemaverkosto turvataan ja sen edellytyksenä tarvitaan systemaattista tekemistä, jotta sopimuspalokunnat säilyttävät elinvoimansa ja pelastustoimi pysyy turvallisuuden lähipalvelutuottajana.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella on ollut sopimus terveystarkastuksien suorittamisesta sopimuspalokuntien hälytysosastojen jäsenille. Palvelutuottajina toimivat Terveystalo ja Mehiläinen Oy. Terveystarkastuksista on laadittu toimintasuunnitelma. Tavoitteena on ollut, että kaikki hälytystoimintaan osallistuvat ovat käyneet terveystarkastuksessa määräajoin. Pelastuslaitos on osoittanut paikat, missä terveystarkastuksia suoritetaan, palokunnan vastuulla on ollut varmistaa, että henkilöt ovat käyneet tarkastuksissa. Kuntotestaus savusukeltajille on toteutettu Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos vastaa sopimuspalokuntien terveystarkastuksista määräysten mukaisesti. Työturvallisuuslaki myös velvoittaa hälytysosastoihin kuuluvilta henkilöiltä todennettua terveydentilan arviointia määrävälein. Satakunnassa sopimuspalokuntien (49) hälytysosastoihin kuluu yli 850 ihmistä. Henkilöt, jotka osallistuvat vaativiin tehtäviin, testataan valtakunnallisen fyysisen toimintakykytestin mukaisesti.

Pelastuslaitos järjestää satakuntalaiseen sopimuspalokunnan hälytysosastoon nimetyille henkilöille terveystarkastukset sekä tarvittavan määrän fyysisen kunnon todentamiseen vaadittavia tilaisuuksia Satakunnassa. Tavoitteena on saada lisättyä fyysisen toimintakykytestin hyväksytysti suorittaneita henkilöitä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Huolehditaan, että pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön terveyden ja toimintakyvyn todentaminen on riittävää.

Palvelutason kehittämistarve

Vaativat pelastustoimen tehtävät edellyttävät hyvää fyysistä kuntoa. Sopimuspalokuntien valmiudet eri palokunnittain vaihtelevat runsaasti ja tarve erityisesti savu- ja kemikaalisukellusta osaaville on suuri. Tehtäviä ei ole vuositasolla paljon, mutta näissä onnettomuustilanteissa erityisosaamisen tarve tilanteen alkuvaiheessa korostuu. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa pyritään kehittämään sopimuspalokuntalaisten osallistumista terveystarkastuksiin ja kuntotestaukseen.

4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella on sopimus sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmän mukaisten kurssien toteuttamisesta Länsi-Suomen pelastusalan liiton kanssa. Koulutustarjonta vastaa kysyntää. Pelastusalan liiton kanssa on tiivis yhteistyö eri koulutustapahtumien järjestämisessä. Yhteistyössä pyritään tuottamaan koulutusta kaikille palokuntien osastoille. Palokunnat harjoittelevat viikoittain, hyväksytyn koulutussuunnitelman mukaisesti. Palokunnan sisäisen koulutuksen toteuttamisesta vastaa sopimuspalokunta itse. Pelastuslaitos edellyttää vastuuhenkilön hyväksymää palokuntakohtaista koulutussuunnitelmaa toimintakausittain. Hälytysosastoon kuuluville edellytetään vähintään 30 %:n osallistumista vuodessa järjestettäviin koulutus- ja harjoitustilaisuuksiin. Yhdistystä on veloitettu pitämään kirjaa osallistujista ja raporttoimaan niistä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Koulutustarve ei tule Satakunnasta poistumaan ja koulutustarjontaa tulee entisestään lisätä ja monipuolistaa. Erityisesti yksikönjohtajien ammatillinen osaaminen tulee entisestään korostumaan sopimuspalokuntien hälytysosastojen pienentyessä. Mitä laadukkaampaa koulutusta pystytään tarjoamaan, sitä houkuttelevammiksi yhteisöiksi sopimuspalokunnat muotoutuvat.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Huolehditaan ja valvotaan, että sopimuspalokuntien henkilöstöllä on Pelastusopiston opetussuunnitelmien mukainen riittävä koulutus pelastustoimen tehtäviin.
- Hyödynnetään Länsi-Suomen pelastusalan liiton palveluita sopimuspalokuntien perus- ja täydennyskoulutuksen toteuttamisessa.
- Kehitetään sopimuspalokuntien ylläpito- ja täydennyskoulutusta yhteisellä koulutusmateriaalilla, koulutuskalustolla ja koulutustilaisuuksilla.

Palvelutason kehittämistarve

On arvioitava ylläpitokoulutusten paloasemakohtaista määrää ja laatua siten, että kunkin paloaseman pelastustoiminnan ydinosaamiset voidaan turvata. Laaditaan sopimuspalokuntien koulutussuunnitelmat alueellisten tarpeiden mukaisiksi (riskiarvio) ja luodaan edellytykset osaamisen jatkuvalla kehittämiselle. Uhkakuvat muuttuvat yhteiskunnassa koko ajan ja henkilöstön koulutuksen pitää muuttua samassa tahdissa.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelman sekä väestönsuojelusuunnitelmien ajantasaisuus varmistetaan vuosittain.
- Väestönsiirtoihin liittyvä suunnittelu sisältyy väestönsuojelun yhteistyöryhmän tehtäviin ja suunnitelma valmistuu keskeisiltä osin vuoden 2026 aikana.
- Pelastuslaitos osallistuu aktiivisena toimijana Länsi-Suomen yhteistyöalueen puitteissa tehtävään poikkeusolojen varautumistyöhön.
- Pelastuslaitos lisää väestönsuojeluun varautumisen suunnitteluresursia.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ja sen asettama väestönsuojelun yhteistyöryhmä yhteensovittavat väestönsuojelun toteuttamiseksi tarvittavia suunnitelmia Satakunnan alueella yhteistyöryhmän toimintaa ohjaavan asetuksen (570/2024) ja yhteistyöryhmän toimintasuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos osallistuu Länsi-Suomen yhteistyöalueella väestönsuojeluun varautumisen suunnitteluun.
- Pelastuslaitos osallistuu ja on osaltaan järjestämässä valmiusharjoituksia, joissa suunnitelmien toimivuutta voidaan arvioida.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos toimii myös poikkeusoloissa lähtökohtaisesti normaaliaikojen johtamisjärjestelmän mukaisesti. Poikkeusolojen riskiarvion perusteella pelastuslaitos kuitenkin varautuu poikkeusoloissa vahvistamaan osaa toiminnoista siirtämällä henkilöstöä toisista tehtävistä.
- Väestönsuojelussa tarvittava organisaation ulkopuolinen henkilöstö- ja kalustovoimavarat määritetään ja kytketään osaksi väestönsuojeluorganisaatiota.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee henkilövarausesitykset poikkeusoloissa tarvittavan henkilöstön osalta. Henkilövarausten lisäksi varausesitykset tehdään poikkeusoloissa tarvittavista ajoneuvoista ja tiloista. Varaukset tulee tarkistaa vuosittain vahvistetun menettelyohjeen mukaan.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos kouluttaa omaa ja sopimuspalokuntien henkilöstöä väestönsuojelun johto- ja erityistehtäviin. Sisäisen koulutuksen lisäksi tukeudutaan Pelastusopiston ja muiden järjestämään koulutustarjontaan. Lisäksi tukeudutaan puolustusvoimien antamaan koulutukseen. Varautumis- ja väestönsuojelukoulutukset kirjataan osaamisen hallintajärjestelmään ja raportoidaan vuosittain sisäministeriön tietopyynnön yhteydessä.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Poikkeusolojen johtamisjärjestelyjen varmistamiseksi pelastuslaitos laatii suunnitelman siitä, miten ja missä johtamistoiminta voidaan järjestää väestönsuojan kaltaisissa tiloissa. Suunnitelmassa huomioidaan käynnissä olevien uusien paloasemien rakentaminen. Suunnitelmassa tulee huomioida myös mahdollinen tarve johtamistoiminnan hajauttamiseen tai varajohtopaikkojen muodostamiseen. Suunnitelman tulee olla valmis vuoden 2026 loppuun mennessä.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö*

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tukee kuntien varautumista. Kunnille annettava varautumisen tuki käsittää esimerkiksi kunnan johdolle suunnattua koulutusta tai valmiussuunnitelmien laadinnassa tarvittavaa asiantuntija-apua.

4.6 Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

Pelastuslaitos osallistuu ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisten palveluiden tuottamiseen yhteistyössä hyvinvointialueen akuutti palveluiden kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on hyödyntää asiantuntemusta ja resursseja tehokkaalla tavalla sekä tehostaa toimintaa ja henkilö- sekä muiden voimavarojen käyttöä ensihoitopalvelun toteuttamisessa. Pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuvaa henkilöstöä käytetään ensihoidon ensivastetehtäviin, ensihoidon valmiuden sekä synergia toimintamalliin tuottamiseen. Osa sopimuspalokunnista osallistuu ensihoidon ensivastetehtävien palveluiden tuottamiseen. Toiminta pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön osalta perustuu hyvinvointialueen järjestämismääräykseen ja sopimuspalokuntien osalta kirjalliseen runkosopimukseen ja palokuntakohtaisiin ensivastesopimuksiin.

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Satakunnassa pelastuslaitoksen toimintaympäristö on yhtäältä varsin vakaa ja toisaalta muuttuva yleisen yhteiskuntakehityksen mukaisesti. Toimintaympäristöön ei odoteta sellaisia muutoksia, joilla olisi suoranaisia ja ratkaisevia vaikutuksia pelastustoimen palvelutasoon ja pelastuslaitoksen toimintaan. Tähän perustuen erillisen kehittämissuunnitelman kirjaamista ei pidetä tarpeellisena. Tähän palvelutasopäätökseen on kirjattu lukuisia toimintakohtaisia kehittämistarpeita, joihin tulee paneutua ja joita tulee kehittää niin voimallisesti kuin mahdollista on.

Satakunnan pelastuslaitos vastaa pelastustoimen palveluiden tuottamisesta Satakunnan hyvinvointialueella. Palvelutasopäätöksen ja siihen kirjattujen kehittämiskohteiden tavoitteena on varmistaa, että palvelutaso säilyy vähintään normien mukaisella tasolla ja että palveluja kehitetään suunnitelmallisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia. Kehittämistoimet kohdistuvat sekä laadun parantamiseen että voimavarojen tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen. Osa kehittämistoimenpiteistä edellyttää panostuksia investointeina ja käyttötalousmenoina. Kehittämistarpeet on tunnistettu riskianalyyysien, suorituskykytarpeiden, asiakaspalautteiden, viranomaisyhteistyön sekä henkilöstön havaintojen perusteella. Kehittämistyö perustuu jatkuvaan riskienhallintaan, tietoon perustuvaan johtamiseen ja vahvaan yhteistyöhön niin hyvinvointialueella, yhteistyöalueella kuin valtakunnallisesti.

Kehittämistyön keskeiset linjaukset

- **Riskianalyyisin kehittäminen:** Riskianalyyssiä kehitetään pelastustoimen laaja-alaiseksi suunnittelun ja johtamisen työkaluksi. Tavoitteena on kohdentaa voimavarat aiempaa vaikuttavammin.
- **Onnettomuuksien ehkäisy:** Kehitetään sähköisiä palveluita, turvallisuusviestintää, viestinnän kohdentamista ja saavutettavuutta. Tavoitteena on ennakoiva, oikea-aikainen ja riskiperustainen vaikuttaminen. Vahvistetaan riskiperusteista ja yhdenmukaista valvontaa. Panostetaan onnettomuuskehityksen seurantaan ja analysointiin ja hyödynnetään uusien tietojärjestelmien ja teknologisen kehityksen suomia mahdollisuuksia työn tukena.
- **Pelastustoiminta:** Selvitetään keinot toimintavalmiusaikojen parantamiseen riskiruu-
duissa. Päivitetään hälytysohjeita, kehitetään johtamisosaamista ja harjoittelua. Kehitetään kalustoa, osaamista ja fyysistä toimintakykyä systemaattisesti.
- **Varautuminen ja väestönsuojelu:** Resursoidaan suunnittelu- ja harjoittelutyötä, huomioidaan toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa poikkeusolojen uhka-arvioiden vaikutus ja kehitetään poikkeusolojen johtamistoimintaa.
- **Kiinteistöt:** Paloasemakiinteistöjen osalta maakunnassa on merkittävää korjausvelkaa. Korjausvelkaa on pienennettävä lukuisilla rakennushankkeilla. Kiinteistöjen kehittämisessä korostuvat tilaturvallisuus ja -tehokkuus, tilojen monikäyttömahdollisuus hyvinvointialueen eri toimintoihin, paloasemien rooli paikallisena turvallisuuspisteenä sekä työ- ja toimintaympäristön käyttäjäystävällisyys.
- **Kalusto:** Pelastuslaitoksella on käytössään kattava kalustokanta, jonka ylläpidossa ja kehittämisessä hyödynnetään kalustoinvestointisuunnitelmaa ja riskiperusteista suunnittelua. Palvelutasokaudella tullaan laatimaan kalustostrategia, jossa tarkastellaan mm. nostolava-autojen kokonaismäärää, merellisten suorituskykyjen tasoa, pelastustoimen viestiyhteyksiä ja varautumista niin normaaliaikojen kuin häiriö- sekä poikkeusolojen varalta. Suunnitelmat kalustovoimavaroista ja niiden kehittämisestä laaditaan riskiarviota ja tietojohdamista hyödyntäen.

- **Vapaaehtoistoiminta ja sopimuspalokunnat:** Turvataan paloasemaverkosto ja pyritään vahvistamaan sopimuspalokuntien elinvoimaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.
- **Teknologian ja tietojohdamisen hyödyntäminen:** Panostetaan järjestelmien yhteen toimivuuteen, tekoälypohjaiseen analytiikkaan sekä selvitetään palvelutarpeiden ajalliset ja maantieteelliset muutokset (spatiotemporaalisuus/ERICA) ja tähän perustuvan toimintatavan hyödyntämismahdollisuuksia koko maakunnan alueella.

Aikataulu ja kustannusvaikutukset

Kehittämistoimenpiteet ajoittuvat koko palvelutasopäätöskaudelle ja etenevät vaiheittain. Osa toimenpiteistä, kuten koulutusohjelmien ja suunnitteluprosessien kehittäminen, voidaan toteuttaa nykyisillä resursseilla. Sen sijaan kiinteistöjen korjaukset, kalustohankinnat, väestöhälyttimien uusiminen sekä henkilöstöresurssien vahvistaminen vaativat lisärahoitusta tai investointipäätöksiä.

Kustannusvaikutusten arviointi tehdään osana talousarviosuunnittelua ja kalustoinvestointisuunnitelmaa. Esimerkiksi nostolavakaluston päivittäminen ja paloasemaverkon kehittäminen voivat aiheuttaa merkittäviä investointitarpeita. Samalla kehittämistoimien tavoitteena on parantaa vaikuttavuutta ja tuottavuutta siten, että lisäresurssit kohdennetaan sinne, missä ne tuottavat eniten turvallisuushyötyä.